JONGENS UIT BREUKELEN

Voorwoord

Een van de mooiste dorpen van ons land en daarom ook zo welbekend, is ongetwijfeld Breukelen. Bovendien een dorp met een lange en opmerkelijke historie, dat omstreeks het jaar 800 al bestond.

Toen nog onder de naam BRACOLA, daarna BROKLEDE, waaruit de naam BREUKELEN is ontstaan. Prachtig gelegen aan de rivier de VECHT en bovendien niet zover van de stad UTRECHT.

Want juist deze rivier, met haar vele onverwachte bochten en krommingen en niet te vergeten de omliggende bossen , waterpartijen, landerijen en zelfs nog drie kastelen, hebben Breukelen een uniek cachet gegeven.

Niettemin prevaleert de historische achtergrond van Breukelen door het feit dat in 1625 enkele aldaar wonende gezinnen emigreerden naar Amerika en zich dicht bij New York vestigden.

En er een eigen woonwijk 'BOROUGH' hebben opgebouwd, die in de loop der jaren is uitgegroeid tot een grote stadswijk , die de naam 'BROOKLYN' draagt. Dus afgeleid van BREUKELEN, hun dorp van afkomst.

Dat alles was de redden dat niet zo lang geleden een delegatie uit BROOKLYN een bezoek heeft gebracht aan BREUKELEN en daar feestelijk werd verwelkomd.

Er zijn in BROOKLYN ook diverse kerken gebouwd. De CHRISTIAN REFORMED CHURCH en geestverwante scholen, want de Godsdienst stond bij de eerste emigranten hoog genoteerd.

Over dit mooie BREUKELEN worden in dit boekje de belevenissen verteld van jongens, schooljongens uit de jaren 1920 – 1930.

Hoe zij zich vermaakten en plezier hadden in de weilanden met sloten en zij zich nooit verdeelden. Met daarbij ook hun kwajongensstreken!

JONGENS UIT BREUKELEN

Inhoudsopgave		Pagina
Hoofdstuk 1	De barre winter van 1929	1 - 5
" 2	Toch nog een lichtpuntje	6 – 9
" 3	Wout vindt werk voor Vader	10 – 14
" 4	Voetbal, vlieger en polsstok	15 – 21
" 5	Een meikever in de strooppot	22 – 23
" 6	Een noodlanding in Breukelen	24 – 26
" 7	Wout's avontuur op de torentrans	27 - 31
" 8	Vader als koetsier	32 – 34
" 9	Een donkere wolk	35 – 38
" 10	Tumult in de klas	39 – 41
" 11	Een waaghals	42 – 44
" 12	Bramen plukken	45 – 49
" 13	Een lift met de hondenkar	50 – 54
" 14	Nico's avontuurtje	55 – 57
" 15	Breukelen in vogelvlucht	58 – 62
" 16	De Zondag in Breukelen	63 – 65

Door M.J.Mobach

DE BARRE WINTER VAN 1929

De winter van '29 was om nooit meer te vergeten. Want het vroor die winter dat het kraakte. Zelfs het Merwedekanaal en de Vecht waren total dichtgevroren en de ijslaag zat overal tot aan de bodem. Zo dik dat er enkele arrenslee wedstrijden werden gehouden. Een leuke ontspanning voor met name de boeren die deze vrieskoude periode weinig te doen hadden, want in die keiharde grond konden ze immers niets uitrichten.

Een klein comité voor die wedstrijden was gauw gevormd en biljetten, aan bomen bevestigd, gaven aan waar en wanneer die werden gehouden. Met leuk opgetutte paarden en versierde arrensleden verschenen ze op het gladde ijs en dat kon ook omdat de hoeven van de paarden waren voorzien van ijzeren pennen, zogenaamd beslag. En met gekleurde lintjes in de manen was dat een alleraardigst gezicht. Naast de ijsbanen waren een paar koffie en chocolade tentjes neergezet en met vlaggetjes versierd. Zelfs de scholieren hadden vrij gekregen en met veel dorpsbewoners waren dat enorm leuke feestelijkheden, waarbij de vrieskoude werd vergeten.

De leden van het wedstrijd comité droegen allen een grote oranje strik op hun jas, dus goed herkenbaar, want zij moesten telkens het startsein geven en beoordelen welke deelnemers voor een prijs in aanmerking kwamen.

"Wedden dat het paard van boer OSKAM de 1ste prijs haalt. Ik zet er een gulden voor uit." Later bleek de man ook nog gelijk te hebben gehad. Zo werd dat in het als regel zo stille Breukelen een echt gezellige dag en genoten de dorpsbewoners volop.

Intussen bleef het maar doorvriezen. Dat ondervond ook het gezin BROUWER, dat een huisje bewoonde aan het KORENPAD, zoals dat toen nog heette.

Het KORENPAD dat bekend stond als een modderpad, omdat er toen nog geen bestrating was, maar deze winter was alles keihard bevroren. Ook daar had de vrieswind vrij spel en uit alle schoorstenen kringelden rookwolkjes omhoog, voorzover de bewoners over brandhout beschikten. Want veel mensen konden de eierkolen of steenkool niet betalen. Laat staan antraciet.

Dat was ook het geval in het gezin van BROUWER, want juist in deze strengen wintermaanden hadden zij het financieel heel moeilijk gekregen. Want BROUWER was een gewonen boerenknechtdagloner, zoals dat toen heette. Hij was in dienst bij boer van GINKEL die op korte afstand van het KORENPAD zijn bedrijf als landbouwer had.

Van Ginkel had ook nog een paar koeien die hij zelf kon verzorgen en in de kleine stal werden gemolken. Maar voor het buitenwerk, dus op het bouwland, was er voor BROUWER niets meer te doen. En dat hield vanzelfsprekend in dat Van Ginkel hem had opgezegd. Dat kon immers met een dagloner en dat ondervond BROUWER.

Wanneer de vorst zou aanhouden mocht hij deze week nog aanblijven maar dan was het althans voorlopig, voor hem afgelopen met het werk. Dat betekende een hele slag en tegelijk een moeilijke boodschap die hij thuis moest gaan vertellen waar hij heel erg tegen op zag.

Spaargeld was er immers niet. En dan niet te vergeten zijn beide jongens Wout en Nico, die nog op de Christelijke lagere school waren in Breukelen. Twee flinke gezonde jongens, daar niet van, maar er moest toch ook voor hen gezorgd worden.

Er heerste nog altijd een grote werkloosheid in ons land en omdat BROUWER bij geen enkele bond was aangesloten, zag het er financieel allesbehalve rooskleurig uit. In het uiterste geval kon hij alleen ondersteuning verwachten van de kerk, ofwel de diaconie.

Met al die sombere gedachten ging BROUWER 's avonds na zijn dagtaak, maar wel met een gevulde melkkan, naar zijn huis aan het Korenpad. Nu moest het er van komen.

Maar gelukkig liet moeder BROUWER aanvankelijk er niet zoveel van merken en zijn kon haar gedachten van zorg bedwingen, toen haar man in het kort had verteld wat er te gebeuren stond. Zelfs probeerde ze haar man nog moet in te spreken. "Gelukkig hebben we nog een wintervoorraad aardappelen, enne, misschien vind je hier of daar nog werk."

Maar toen ze dat gezegd had bedacht ze dat die kans in hun dorp, in BREUKELEN, wel heel erg klein was. In werkelijkheid was er helemaal geen kans. "Laten we eerst maar koffie drinken," zei moeder, om de spanning en de teleurstelling wat te breken. "Wout, haal jij even het koffieblad uit de keuken en vul het melkkannetje met de melk die vader heeft meegebracht."

Even later zaten ze met hun vieren toch nog gezellig aan de koffie en dat bracht weer wat verlichting van alle zorg. Toch dwaalden hun gedachten als vanzelf weer naar dat zonder-werk-zitten van vader.

"En wat kon ik er tegen in brengen," merkte vader op. "Ik kon eigenlijk alleen maar, net als boer van Ginkel zeggen dat het erg was." Enerzijds ben ik dankbaar om zogenaamd los-vast werk te hebben maar anderzijds moet ik nu gewoon aanvaarden zonder werk, dus zonder inkomsten te zitten. Want laten we eerlijk zijn, vervolgde vader, een boer is niet verplicht om je langer in zijn dienst te houden dan nodig is; ik ben tenslotte

maar gewoon dagloner en van Ginkel, die een goede baas is, kan het toch ook niet helpen dat de vorst zo lang aanhoudt. Dan is er echt geen werk voor mij.

Zo bleven ze nog wat napraten en bij het koffiedrinken kwam het gesprek op de dorpsnieuwtjes die er altijd wel zijn, waarbij vader zijn pijp stopte en de krant ging lezen. |
"kijk hier eens,er wordt een krantenbezorger gevraagd in Breukelen, misschien wat voor mij of voor de jongens. "

Wout en Nico spitsten hun oren. Dat leek hen wel wat! Maar tijd om er over te praten kregen ze niet meer. "Nu moeten jullie naar bed jongens, het is de hoogste tijd, dus wel te rusten" zei vader.

Beiden stonden op en wensten hun ouders ook een goedenacht en gingen zij de trap op naar de zolder, waar zij altijd sliepen.

Maar er kwam van slapen nog niet zoveel terecht. Hoe kon dat ook anders, na alles wat er zo-even nog verteld was. Ze vonden het heel erg voor vader, en vanzelf ook voor moeder, daar niet van, maar ja, vader moest het toch voor hen allemaal verdienen. En vaders gezicht stond echt somber, dat hadden ze goed gezien. Zo fluisterden ze tegen elkaar, want ze sliepen in 1 bed. En dan dat verhaal over die krantenbezorger. Zou het kunnen dat zij dat mochten doen , bijvoorbeeld om beurten voor en na het ontbijt. Huiswerk hadden ze toch bijna niet, dus vrije tijd genoeg. Aan hun gefluister kwam een einde toen ze hoorden dat vader voor het orgel was gaan zitten. Vader speelde altijd heel mooi en elke dag nam hij daarvoor een kwartiertje. Toen vader 12 jaar was kreeg hij al orgelles en dat had hij altijd goed bijgehouden. Zelfs nog les gehad van een meneer uit de stad, zoals vader hen dat wel eens had verteld.

Hij had zelfs een diploma gehaald en toen was vader organist geworden in hun kerk. Elke zondag bespeelde vader het kerkorgel en dat ook nog heel erg mooi. Daarop waren ze en beetje trots want niemand in Breukelen kon het hun vader verbeteren.

"Hoor je dat Wout," zei Nico, " Dat gezang wat vader nu speelt hebben we laatst op school nog geleerd, hoor maar."

Wie maar de goed God laat zorgen

En op hem hoopt in het bangst gevaar

Is bij hem veilig en geborgen

Die redt hij Goddelijk wonderbaar

Wie op de hoge God vertrouwt

Heeft zeker op geen zand gebouwd.

Duidelijk konden ze horen dat moeder ook meezong. Toen dwaalden hun gedachten weer af en gerustgesteld sliepen ze in.

TOCH NOG EEN LICHTPUNTJE

Het krantenbezorgen was voor elkaar gekomen! Want moeder was er de volgende morgen meteen op afgegaan en zij had de toezegging van het krantenbureau gekregen dat Wout en Nico samen de kranten mochten gaan bezorgen. Tweemaal per dag nog wel, dus een ochtend en een avond bezorging bij 28 abonnees. Dat bracht nog 2 gulden per week op, dus dat was fijn meegenomen. In ieder geval kon de huishuur, die 25 stuivers ofwel 1.25 gulden per week bedroeg er van worden betaald en de 3 kwartjes die dan overbleven waren vanzelfsprekend voor de jongens, voor hun spaarpot, ieder de helft.

Afgesproken werd dat zij om beurten 's morgens of 's avonds zouden gaan bezorgen. Wout zou als oudste met de eerste ochtend bezorging beginnen en dan kon hij aan Nico uitleggen waar en bij wie hij moest zijn. De ochtendkrant kwam al met een trein van half 7 bij het station van Breukelen en 's avonds kwam de krant om ongeveer 5 uur.

Moeder zorgde er voor dat de wekker op tijd afliep om Wout te roepen. En omdat ze op tijd op school hoorden te zijn moesten ze allebei beloven daar goed op te letten. "Wout- Wou-t " riep moeder onderaan de zoldertrap, "opstaan Wout, het is 6 uur, dus hoog tijd."

"Ja moeder, ik kom al" hoorde moeder hem zachtjes antwoorden. Hij sloeg, nog wat loom, de dekens opzij en rilde even toen zijn voeten de koude zoldervloer raakten. Wat een kou! Maar ja, hij moest er uit, maar veel liever had hij nog een poosje veilig onder de warme dekens willen blijven. Wat duurde die winter toch lang en wat was het ijzig koud. Loom trok hij zijn kousen aan die naast zijn bed lagen. Ook het kleine zolderraampje, schuin boven zijn hoofd, zag er koud en grauw uit, met ijsfiguren op het glas, die ook veel van bloemen weg hadden.

Intussen had hij zijn broek aangetrokken en met zijn blouse en trui onder zijn arm ging hij de zoldertrap af. Toen door de huiskamer, waar vader en moeder in de bedstee lagen, naar het kleine keukentje. Moeder had er al voor gezorgd dat de petrolielamp in de keuken brandde en op het een pits petroliestelletje stond een steelpannetje met melk. Twee bruine boterhammen met wat basterdsuiker stonden op een bordje ook al klaar. Terwijl Wout wat water uit de emmer in het wasbakje deed en zich met groene zeep waste, voelde hij de poes die met zijn kopje langs zijn benen streek en zacht miauwde.

"Jij krijgt ook zo wat hoor poes, nog even wachten." Vlug droogde hij zich af met de bonte handdoek, streek toen even met zijn handen door zijn blonde haar en kleedde zich verder aan. Toch moest hij opschieten bedacht hij, want om half zeven kwam immers de trein al aan; dus voortmaken om toch op tijd weer op school te zijn. Ziezo, dat was dan dat. Nu eerst nog eten. Nadat hij zijn morgengebed had opgezegd vlug brood eten en van zijn melk ook nog een beetje aan de poes had gegeven, liep hij met een vaartje naar buiten. Vlug de hoepel gepakt want dan liep je harder en toen op draf naar het station. Gelukkig nog net op tijd want de trein kwam er al aan. De conducteur gaf hem het pakje kranten dat keurig verpakt was in wit papier. 'AAN DE BEZORGER IN BREUKELEN' stond er op geschreven. Maar dat papier moest hij bewaren, zo bedacht Wout, om het te verkopen aan de bakker in het dorp. Want papier was erg schaars. Dat vond hij een goed idee. Vlug begon hij aan zijn bezorg adressen, sommige nogal ver weg maar gelukkig de meesten in het dorp. Toch moest hij nog flink opschieten om op tijd op school te zijn. Beslist niet te laat want meester Sanders was nogal streng. Na de gewone dag-opening kwam er een korte Bijbellezing met gebed, volgde een uurtje Nederlandse taal, daarna rekenen en voor het laatste uur werd het een vrije vertelling. Daarin was meester Sanders heel goed. Wat zou dat vanmorgen zijn?

Gespannen zaten ze in hun banken uit te kijken naar hun bovenmeester, meester Sanders, die heel gezellig aan hun tafeltje voor de klas was gaan zitten. Waarover zou het vanmorgen gaan. Maar hij hield de jongens en de meisjes niet lang in het onzekere. Hij wilde vanmorgen dicht bij huis blijven en hen iets vertellen over een hen allen van-naam welbekende man DUDOK DE WIT, die ook goed bekend was als KEES DE TIPPELAAR. Want elk jaar, begin october, waren er in Breukelen festiviteiten voor de schooljeugd, met kinderspelen en met de bekende poffertjes kraam. Dan kregen alle scholieren in Breukelen, tot en met de vierde klas, een bonnetje waarvoor ze in ruil een portie poffertjes konden gaan eten. In een leuke versierde eettent, die dan altijd op de losplaats was neergezet.

Voor de jongens en meisjes van de 5de en 6de klas was er een ander extraatje. Die gingen gezamenlijk een dagje uit, met de trein naar Amsterdam voor een bezoek aan de oudste dierentuin van Nederland: ARTIS. Zoiets had Wout, die nu in de 6de klas zat, al twee maal meegemaakt. Hij herinnerde het zich nog precies toen hij op het station de stoptrein naar Amsterdam zag binnenkomen, met wel 4 aparte en voor hen gereserveerde wagens. Alleen dus voor hen. En door wie dat allemaal betaald werd? Dat deed meester Sanders even uit de doeken. DUDOK DE WIT, die een grote villa, huize SLANGEVECHT bewoonde, had een bedrag aan Breukelen geschonken, want ongetwijfeld was hij heel rijk geweest. Dat geld was op rente gezet en die rente bleek voldoende te zijn om al die festiviteiten te bekostigen. En dat moest dan op zijn geboortedag 3 oktober gebeuren. Waarom was DUDOK DE WIT eigenlijk zo'n bekende man? Niet alleen omdat hij een leuk museum met allerlei popfiguren had ingericht, vlak bij zijn villa, maar omdat hij grote bekendheid kreeg als wandelaar/tippelaar. Haast ongelooflijk wat hij als wandelaar gepresteerd heeft. Een bewijs ook van zijn liefde en belangstelling voor de natuur. Wandelingen van Breukelen naar Parijs en terug waren voor hem heel gewoon, waarbij hij vergezeld werd

Door zijn hond, die altijd meetippelde. Maar het bleef niet alleen bij Parijs, ook voettochten naar steden aan de Rijn. Niettemin was zijn grootste wandelprestatie een voettocht op JAVA in Indië, zoals dat toen nog genoemd werd.
Dat eiland heeft hij in de lengterichting afgelegd, dus een lengte van meer dan 100 kilometer, waarbij dan als aardigheid verteld werd dat zijn hond wel het dubbele getippeld had. Meester Sanders had er de landkaart van Java bij gehaald zodat de jongens en de meisjes zich de uitgestrektheid van Java beter konden voorstellen, en tegelijk kon de meester hen mooie bijzonderheden over JAVA vertellen met zijn grote rivieren en vulkanen maar in het bijzonder over de tropische plantengroei. Meeste Sanders vertelde hen ook nog enkele bijzonderheden over het leven van DUDOK DE WIT en hij vond het goed dat ze even dat bekende versje zongen:

En 'r is maar ene goeie Breukelaar

En dat is Keesie – en dat is Keesie

Er is maar ene goeie Breukelaar

En dat is Kees de tippelaar

Zo was het vertel uurtje omgevlogen voor ze het wisten. Dan mogen we nu een uurtje naar huis want de aardappelen zijn bijna gaar, behalve voor de overblijvers die hun boterham in de klas mochten opeten.

DRUKWERK.

BRIEFKAART

(CARTE POSTALE)

Algemeene Postvereeniging (Union postale universelle)

Zijde voor het adres bestemd. (Côté réservé à l'adresse).

L. C. DUDOK DE WIT

Slangevecht,

BREUKELEN.

Het zoo'n innige
Vorkeldanks
voor mijn Tulp Thea van Antwerpen
Utrecht
nieuwe qro
58

L. C. Dudok de Wit
(Rees)

WOUT VINDT WERK VOOR VADER !

Hoofdstuk 3

De winter was bijzonder streng geweest en had bovendien heel lang aangehouden. Als gevolg daarvan was vader Brouwer nog steeds zonder werk. En hij kon het maar moeilijk verwerken om de dagen vrijwel doelloos te moeten doorbrengen. Weliswaar hield hij van lezen en orgelspelen maar hij kon daarmee de dagen niet steeds vullen. Bovendien betekende het huishoudelijk werk in hun kleine woning ook niet zo heel veel. Dikwijls ging hij om zijn sombere gedachten wat te verdrijven, maar voor het orgel zitten en trachtte hij daarin afleiding te vinden. Maar Brouwer die gewend was aan zwaar en inspannend lichamelijk werk in de buitenlucht en van het gewone dagwerk hield, kon dat gedwongen nietsdoen met de beste wil van de wereld niet verkroppen. Hij wilde immers zelf voor het levensonderhoud van zijn gezin zorgen en zijn handen stonden naar werk. Toen de vorst door de voorjaars zonnewarmte uit de grond was gekomen, zoals dat heette, was hij naar boer van Ginkel gestapt en had hij gevraagd of hij weer kon beginnen. Maar van Ginkel had hem als antwoord gegeven dat de oudste zoon die juist van school was gekomen, voorlopig zijn plaats had ingenomen. En hoe lang dat 'voorlopig' zou duren, daarover had van GInkel zich niet uitgelaten. Dat zou hij nog wel eens aankijken. Het kwam van Ginkel wat voordeliger uit in deze dure tijden en hij moest wat meer op de kleintjes letten, waar bij hij Brouwer veelbetekenend aankeek. Met dit sombere nieuws was Brouwer thuis gekomen. Gelukkig dat de diakenen van de kerk elke week een bedrag kwamen brengen, waarmee vader en moeder nog tamelijk konden rondkomen en waarvoor ze dankbaar waren. Niettemin wilde Brouwer het zelf verdienen en niet afhankelijk zijn. Ook Wout en Nico vonden het verdrietig voor hun vader en praatten erover wanneer ze in bed lagen.

Maar Nico was nog te jong om iets te bedenken, waarmee ze vader zouden kunnen helpen. Op een avond, toen ze net in bed lagen, begon Wout er weer eens over. "Weet je wat ik doen zal Nico," zei Wout fluisterend. "Je weet wel dat naast de villa van meneer Westerman, waar wij ook altijd de krant brengen, een grote paardenstal is en ook nog een grote tuin met glazen bloemkassen. Daar werkt een man, die ik nu nooit meer zie. Misschien, want je weet het nooit, is die man wel weg en moet er een ander komen. Zou dat soms iets voor vader zijn?" Maar Nico sliep al bijna en gaf dus geen antwoord. Misschien heeft Nico niet eens gehoord wat ik zei, dacht Wout, maar ik praat er verder met niemand over en ga het gewoon zelf vragen. Ja, dat doe ik. Toen Wout de volgende dag de krant in de brievenbus zou stoppen bij de villa van meneer Westerman, aarzelde hij of hij zou aanbellen, maar hoe meer hij de huisdeur genaderd was, zag hij daar tegenop. Want hoe moest hij beginnen? Morgen dan maar, bedacht hij, maar juist toen hij weer wilde weggaan ging de voordeur open. Het was meneer Westerman zelf, de kapitein van de grote vaart, zoals dat heette, die hem terug riep en vroeg of hij een brief voor hem wilde posten. Maar dan wel op het hoofdpostkantoo, want er was nogal haast bij. "Jazeker meneer, dat wil ik graag voor u doen, maar mag ik u ook iets vragen?" Meneer Westerman zei toen " natuurlijk jongen, wat heb je te vragen?" "Het gaat over mijn vader meneer, die heeft geen werk. En nu wil ik u vragen of u soms iets heeft voor mijn vader, ik bedoel om te werken." Meneer Westerman kreeg schik in die bedeesde maar toch zo flinke jongen die voor hem stond met zijn zijn pet in zijn hand. "kan je vader ook met paarden omgaan?"

Hij had Wout gaan gemakkelijker vraag kunnen stellen en vlot antwoordde Wout. Met zijn hoofd knikkend om alle twijfels weg te nemen zei hij "Nou en of meneer, vader heeft altijd op een boerderij gewerkt en veel met paard en wagen gereden. Hij kan er heel goed mee omgaan." Waarop meneer Westerman zei: " Zo zo, en hoe oud is je vader en is hij ook sterk?" "Zesenveertig jaar meneer en mijn vader is sterk, heel erg sterk. En hij kan ook heel goed orgelspelen," zo voegde Wout er nog aan toe. Meneer Westerman schoot in de lach, maar toen hij het ernstige en gespannen gezicht van Wout zag zei hij: "Zeg dan maar tegen te vader dat ik graag met hem wil praten, bijvoorbeeld vanavond om zowat zeven uur, zou dat kunnen?" "Natuurlijk graag meneer, ik zal het mijn vader vertellen en vriendelijk bedankt alvast meneer, dag meneer." Wout wist eigenlijk niet hoe hij het had. Ja, het was toch door meneer Westerman gezegd: Kom vanavond maar om ongeveer 7 uur langs om te praten over werk. Nou, en die meneer was ook nog wel kapitein op een heel groot schip waarmee hij helemaal naar Indië vaart en zo iemand zegt dat toch niet zomaar, dacht Wout. Het was haast niet te geloven en wat zouden vader en moeder ervan opkijken als ze dit horen. Veronderstel dat dit voor elkaar zou komen, niet direct naar huis, maar eerst nog een paar kranten wegbrengen voor de school begint. En dan vlug naar huis, dat kon nog net voor 9 uur. Maar wacht even, eerst naar het postkantoor om die brief weg te brengen. Stel je voor dat hij het zou vergeten. Dan zou meneer Westerman zijn vader al niet eens meer in dienst willen hebben. Als ik hard loop haal ik het nog wel, ja zo moest hij dat doen. "Hallo Wout, wat kom jij nu nog thuis doen, het is toch schooltijd " zei vader. Met rode wangen en nog wat opgewonden vertelde Wout wat meneer Westerman had gezegd.

Vader en moeder Brouwer keken elkaar beurtelings en verbaasd aan. "Verdraaid jongen, hoe durf je dat zomaar te vragen en hoe weet je wat voor werk er daar is, tenminste ... stel dat hij me kan gebruiken," zei vader. "En hoe weet je dat daar iemand nodig is," vroeg moeder. "Je kunt toch niet zomaar vragen of er werk voor vader is."?

"Dat wist ik ook niet zeker" zei Wout. "Maar er was eerst altijd een man in de paardenstal van meneer Westerman. Want hij heeft meer dan 1 paard. De paardenstal ligt vlak naast het huis, zodoende. En meneer Westerman vroeg me ook of u goed met paarden kunt omgaan. En of u ook sterk bent. En toen heb ik natuurlijk JA gezegd. Vanavond om 7 uur wil hij met u praten, echt waar. Maar nu moet ik nog gauw een paar kranten wegbrengen anders kom ik te laat op school."

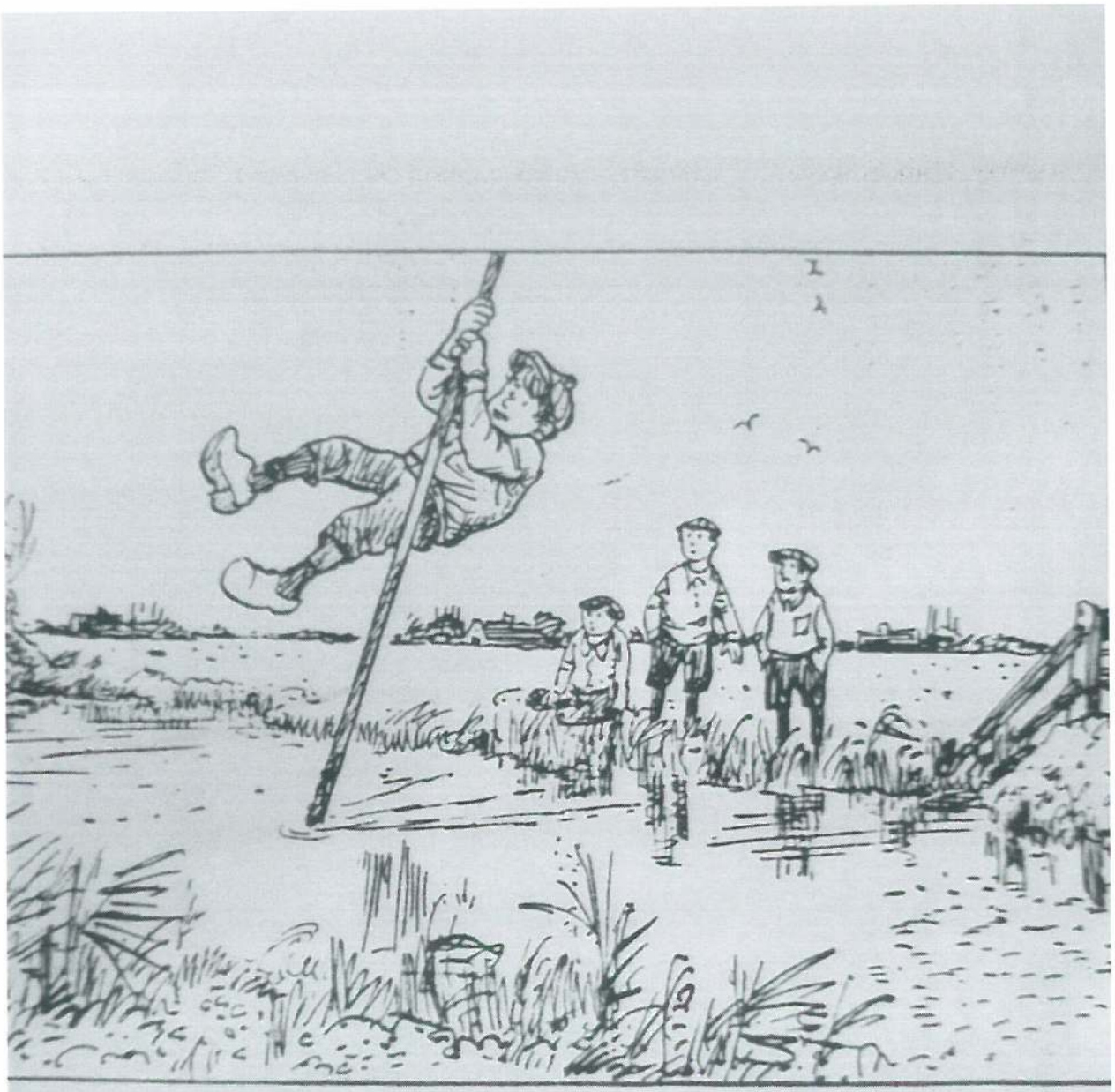
"Geef die kranten maar hier en zeg me eerst bij wie ze gebracht moeten worden, dan zal ik het wel doen. Ga jij nu maar snel naar school, dag jongen." Vader en moeder Brouwer konden het bijna niet geloven, maar ja, Wout was er zo van overtuigd mee thuis gekomen, dat het wel zo zou zijn.
"Ik kan heel goed met paarden omgaan en hard werken wil ik ook graag als het moet. Als ik eerst maar weer wat werk omhanden heb en zelf voor ons gezin kan zorgen. God geve dat het zo in orde mag komen. " Nu, het kwam voor elkaar. Meneer Westerman vertelde aan vader dat hij iemand nodig had om voor zijn twee paarden te zorgen. Hij moest de paarden ook kunnen in- en uitspannen en als koetsier zijn rijtuig besturen, wanneer hij met zijn vrouw uit rijden ging. Als regel naar het dorp om er boodschappen te doen. Verder moest hij in de grote tuin werken en zo nodig in huis bij diverse dingen behulpzaam zijn. Het loon was ook heel goed, zelfs nog iets beter dan wat hij bij boer van Ginkel verdiend had. Toen meneer Westerman dan ook zei dat hij Brouwer

wel in dienst wilde nemen, was de zaak meteen beklonken en spraken ze af dat Brouwer reeds de eerstvolgende maandag kon beginnen. Wat een blijheid en dankbaarheid was er bij de Brouwers. Vader dankte er God voor in het avondgebed aan tafel. En Wout deed dat op zijn manier: Dank u wel lieve Heere, want ik ben zo blij voor mijn vader en mijn moeder. Amen.

Dezelfde avond, toen Wout en Nico op bed lagen, hoorden ze dat vader voor het orgel ging zitten en begon te spelen. Nu was het, hoe kon het ook anders een lied van dankt aan God. Die uitkomst had gegeven in de gezinsnood, want een heel moeilijke en zorgvolle winterperiode was nu voorbij.
Vader speeld:

Ik wil U oh God mijn dank betalen
U prijzen in mijn avondlied
Het zonlicht moge nederdalen
Maar Gij mijn licht begeeft mij niet
Gij woudt mij met uw gunst omringen
Meer dan een vader zorgdet gij
Gij milde bron van zegeningen
Zulk een ontfermer waart gij mij

Beide jongens sliepen daarna blij en dankbaar in. Wout wel het meest omdat de Heere zijn pogingen om te helpen zo bekroond had.

Hoofdstuk 4

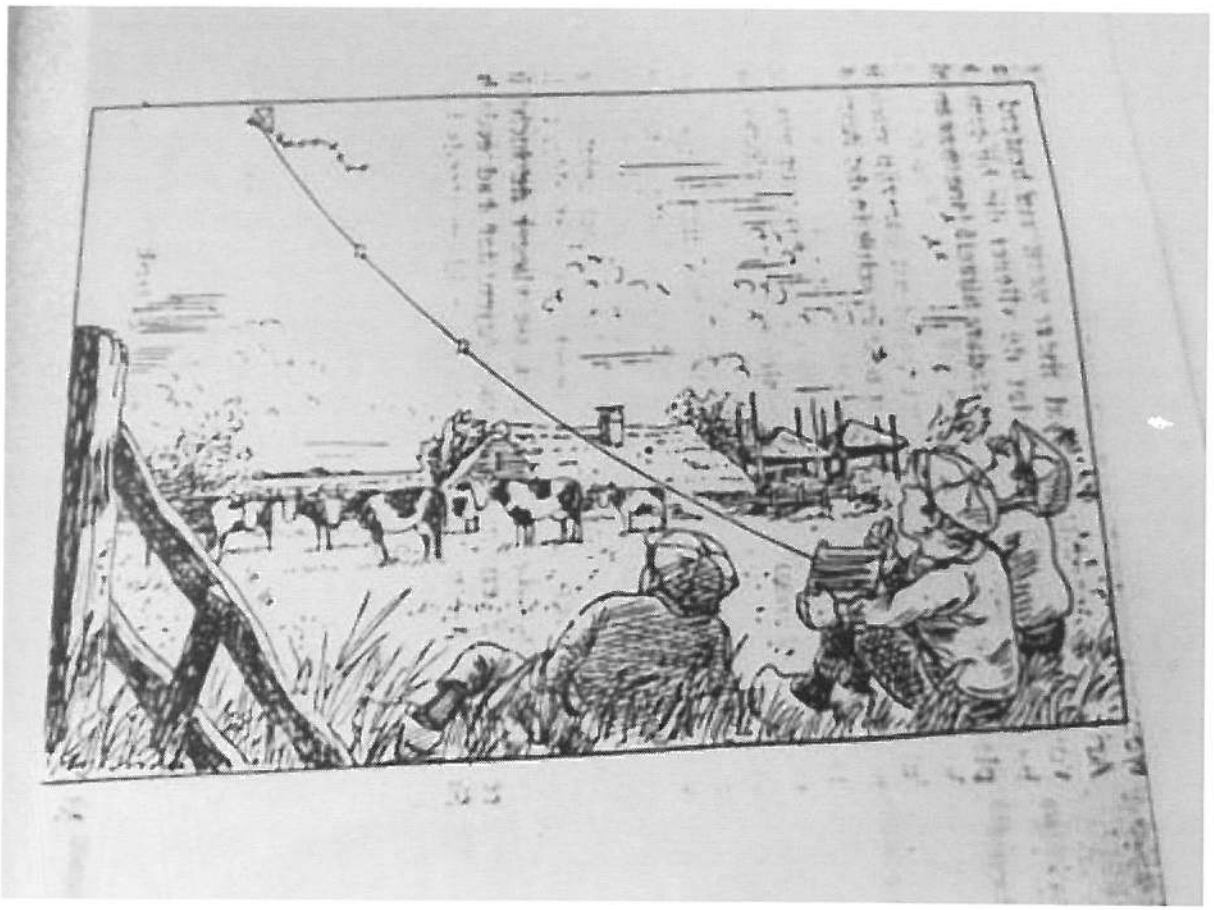
OVER VOETBALLEN, VLIEGEREN EN POLSSTOK SPRINGEN

In de vorige hoofdstukken vertelden we een en ander over de soms moeilijke gezinsomstandigheden waarin men zich toen noodgedwongen moest schikken. Maar wat een gelukkige omstandigheid dat levensvreugde niet alleen bepaald wordt door bezit. Zulke gezinnen waren er toen meer dan alleen dat gezin van Brouwer. En ook nog hun schoolgaande kinderen wisten zich goed aan te passen , maar genoten in hun vrije uren volop van de mogelijkheden die in Breukelen aanwezig waren. Daarbij kwam dat ze elkaar allemaal bij naam en toenaam kenden en wat ze aan elkaar hadden. En zo genoten ze bijna onbeperkt van de mogelijkheden om er te spelen en te ravotten. Want ook hierin waren ze gelijk aan jongens en meisjes uit andere dorpen. Om te beginnen het voetballen, waarvoor als regel het plein naast de NH kerk werd gebruikt en eveneens de losplaats aan de Heerenstraat. Dus geen gevaar dat ze er een ruit zouden intrappen. Een of tweemaal per week kwamen ze na schooltijd bij elkaar, en vanzelfsprekend waren Wout en Nico daar ook altijd bij. Daarentegen had de gemeente veldwachter Koekkoek geen bezwaar. In elk geval beter dan in de buurt van winkels in het dorp. Want die waren er ook toen al vrij veel, en een ruitje had het al eens begeven. Meestal wat het op het kerkplein een clubje van 10 jongens. Dan werden links en rechts twee petten op de grond gelegd en dan verdeelden ze zich in twee groepjes. Toen ze op een namiddag na zo'n partijtje voetbal bleven napraten kwam Wout met het voorstel om een eigen voetbalclubje op te richten. Ja, waarom eigenlijk niet, maar dan wel op een voetbal veldje. "Zou dat wel kunnen," overlegden ze, terwijl ze in een leuke kring op de grond zaten. Een club met ook een eigen naam, bijvoorbeeld KLEIN MAAR DAPPER! Maar daarvoor was dan toch wel wat geld nodig, en dat hadden ze niet. Een van de jongens stelde voor om met een busje rond te gaan in het dorp. Vooral de winkeliers zouden er best wat voor over hebben en iets willen geven.

Een blikken busje, waarin ze dan een gleuf konden maken, was al voldoende om er mee rond te gaan. Een van de jongens nam op zich om daarmee te beginnen en ze verdeelden alvast de huizen waar ze zouden aanbellen en dan kreeg ieder een beurt om mee te doen. Nu eerst maar een paar weken afwachten of dat lukken zou. Ze kregen er allemaal veel plezier in want dat zou toch vast wel wat opbrengen. Want er moest immers een voetbal gekocht worden en als het kon ook een grasveldje gehuurd!
Zo gingen ze dan die middag opgewekt weer naar huis. Ook Wout en Nico, die dat allemaal aan hun ouders vertelden. Gelukkig kregen ze van vader en moeder bijval! Maar of dat allemaal lukken zou? Wout kreeg in de daarop volgende week van een van de jongens het zogenaamde collectebusje, waarmee hij enkele adressen afmoest. Hij belde zelfs aan bij de pastorie en vertelde daar enthousiast wat zij van plan waren. De dominee die hem dus goed kende liet zich niet onbetuigd. Maar zo zei de dominee geen voetbalspel of wedstrijd op zondag. Dat beloofde Wout. Zo gingen verschillende jongens met dat busje het dorp rond en het was maar wat spannend toen ze weer bij elkaar kwamen en de inhoud natelden. Het was meer dan verwacht: bijna 4 gulden en dus ruim voldoende om er een voetbal van te kopen. Een dan de jongens vertelde dat hij een heel aardig grasveldje had gevonden bij boer Nieuwenhuis, die zijn boerderij vlak bij het dorp had, aan de Vecht. Een leuke man die hen wel wilde helpen. Er liepen als regel wat schapen, die dan in een aangrenzend weiland moesten worden gebracht. Wel stelde hij een voorwaarde. Eenmaal per week, bijvoorbeeld op zaterdagmiddag mochten ze daar spelen. En hoeveel dat moest kosten? 35 cent per middag, zei boer Nieuwenhuis. En als er schade zou ontstaan moest dat door hen wel worden vergoed. Dus dat was allemaal goed nieuws en konden ze afspraken gaan maken. Want er kwam nog mee om de hoek kijken. Bijvoorbeeld het maken van doelpalen, en het kopen van een echte lederen voetbal. En wie wilde er graag keeper worden. Voorlopig Wout en Nico, maar dan om beurten want echt voetballen leek hen leuker.

Zo was Breukelen een voetbalclubje rijker geworden. Toch was alles nog niet geregeld. Want wie zou er nou voor het geld zorgen. Daarvoor moest het een jongen zijn die secuur was en dat werd ARIE VAN DORT. Hij kreeg het collectebusje met de inhoud. Hij zou ook zorgen dat er een voetbal werd gekocht. En aan boer NIEUWENHUIS vertellen dat zij van dat grasveldje graag op zaterdagmiddag gebruik wilden maken. En ook dat gebeurde. Maar de jongens hebben het wel geweten wat het zeggen wilde. Want schapen laten zich niet zo graag verjagen en blijken ook heel slim te zijn wanneer ze in de gaten hebben dat ze weg moeten. En dan blijkt dat schapen snelle viervoeters zijn. Het waren er bijna 30 die ze naar het hekje moesten drijven waardoor ze in een aangrenzend weiland konden komen. Ze holden zich naar, van de ene hoek van het weiland naar de andere hoek, maar telkens waren de schapen hen telkens iets te vlug af. Er was haast geen beginnen aan en na een kwartiertje gaven ze het op. Boer Nieuwenhuis die naast zijn boerderij lachend toekeek, kwam heb eindelijk te hulp. Je moet eerst een of twee over de brug krijgen, in dit geval door het hekje, en dan komen de anderen van zelf. Gelukkig bleek dat ook zo te zijn. Maar de jongens hadden al heel wat van hun kracht verspeeld. En na afloop van de wedstrijd wachtte hen hetzelfde. Maar nu in omgekeerde richting. Niettemin waren er al de eerste resultaten van hun clubje en ze waren het er over eens dat het allemaal wel terecht zou komen. Nu, het kwam voor elkaar. Ze zetten door en KWD groeide uit tot een club die in de naaste omtrek goed stond aangeschreven. Maar de 3 cent contributie die de jongens per week moesten betalen bleek toch een hele opgaaf. Behalve voor de voetbalsport hadden de jongens uit Breukelen ook belangstelling voor vliegeren. Althans bij sommigen. Omdat het vliegeren voor die tijd een nogal dure bezigheid was. Denk alleen maar aan het vliegertouw. Een kleine kluwe van nauwelijks honderd meter kostte immers een kwartje!

Hoewel het een rustige maar toch altijd spannende bezigheid was als het weer het toeliet. Er mocht niet al te veel wind staan en het mocht ook niet regenen. Bij stormweer was het helemaal uitgesloten. Waardoor de augustus maand de meest geschikte maand was. En bovendien hadden ze dan vakantie. Daarom werd een mooie dag in de zomervakantie er graag aan besteed.
Maar dan wel met een zelfgemaakte vlieger, die volgens de regels van het spel precies in balans moest zijn. Een secuur karweitje, want een vlieger mocht beslist niet bibberen in de lucht maar kunnen STILSTAAN, zoals dat heette. Bovendien nog leuk beplakt met zelfgeknipte zilveren of gouden sterretjes. Het oplaten van een vlieger gaf in die tijd in Breukelen geen enkel probleem. Bijna iedere boer tolereerde het in een van zijn weilanden. Alleen niet in een weiland met hooigras. Daarin mocht beslist niet worden gelopen en dat wisten alle jongens. Daar hielden ze zich ook aan. Want wanneer er koeien in een weiland liepen kon je er zeker van zijn dat het geen hooiland was. Ook Wout en Nico deden graag mee aan de vliegersport. Wout vooral, nu hij een vlieger had gemaakt die nog boven zijn hoofd uitstak. Voor maar enkele centen, die hij van het kranten bezorgen had gespaard, had hij in de winkel van Peddemors, die hengels en vistuigen verkocht, een paar mooie dunnen hengelstokjes gekocht. Zo'n hengelstokje kostte toen 15 cent. Het waren sterke, buigzame en tegelijk lichte hengelstokjes waarvan hij het zogenaamde geraamte moest maken. Bamboe-stokken. Zo ging Wout aan de slag en kon hij het geraamte in elkaar zetten. En met Nico naast zich, die zo nu en dan mocht meehelpen, begon het al aardig op een vlieger te lijken. Het uitknippen en het plakken van het vetvrije vliegerpapier was ook nog een secuur karweitje, maar het lukte. Wat nog overbleef was het versieren met zilver- en goudgekleurde sterren, waarvoor moeder had gezorgd. Een probleem was nog hoe lang de staart moest zijn. Die werd bepaald door de grootte van de vlieger. Dat werd er een van bijna 10 meter. En toen dat allemaal klaar was kon Wout zijn haspel te voorschijn halen, die hij van een vorig vlieger-jaar het bewaard.

Jaar had bewaard. Een paar dagen later, toen het weer gunstig was, wilde Wout zijn pronkvlieger op laten in het weiland van boer van de Grift, vlak achter hun huis. Nico mocht als uitloper fungeren en dat hoefde Wout hem geen twee keer te vragen. Terwijl Wout de haspel afrolde tot ongeveer honderd meter en de windrichting gunstig was, riep hij LOS! Het was een hele belevenis toen de vlieger keurig rechtstandig van de grond kwam. Vader en moeder Brouwer, die achterin hun tuin stonden toe te kijken, genoten er zichtbaar van mee. Vlug, maar toch voorzichtig, rolde Wout het vliegertouw van de haspel, waardoor de vlieger vrij snel steeg. Hoger, steeds hoger, totdat het verste punt was bereikt. En Nico mocht de haspel ook even vasthouden, terwijl Wout een paar zogenaamde telegrammetjes aan het touw wikkelde, die nog vrij vlug omhoog zeilden. Een leuk gezicht.

Toch had Wout een belangrijk ding over het hoofd gezien, niet bij nagedacht. Want het was juist melkens tijd en dat hield in dat de koeien na het melken weer in het weiland terug kwamen. Vanwege de harde wind stond het touw nog altijd strak maar de vlieger stond prachtig stil, hoog in de lucht. Omdat het Intussen etenstijd was geworden kwam de tijd van het weer inhalen en voorzichtig rolde Wout de haspel weer op. De vlieger kwam dus al lager en lager. Toen gebeurde het! Want het melken was intussen gebeurd en de koeien het weiland ingejaagd, juist toen de vlieger een paar duikbewegingen maakte.

Kennelijk maakte dat de koeien bang en werden ze onrustig en toen even later de vlieger met een smal op de grond kwam stormden ze er op af. Er was geen houden meeraan. Ze vertrapten de nieuwe vlieger van Wout, zodat er alleen van het geraamte wat overbleef. Dat was me even een teleurstelling! Wout zag nog net kans om het vliegertouw in te halen en op de haspel te rollen. Zijn nieuwe vlieger helemaal kapot getrapt. Weg was zijn mooie nieuwe bezit. Geeft niks hoor troostte Nico hem, we maken gewoon weer een andere vlieger.

Na de teleurstelling over zijn verongelukte vlieger had Wout geen zin meer om direct aan een andere te beginnen. Daarom pakte hij, toen hij met zijn krantenronde klaar was, zijn polsstok maar weer eens. Want polsstokspringen was een echt leuke bezigheid waarmee Wout zich zo nu en dan graag bezig hield. Meestal met een paar jongens uit het dorp, waarbij zij soms waagstukjes uithaalden. Bijvoorbeeld het springen over een eigenlijk TE BREDE sloot en wie er dan over een nog bredere sloot durfde te springen. Hallo Wout, vroegen een paar jongens, ga je vanmiddag mee polsstokspringen? Natuurlijk ging Wout mee. Wout had van zijn vader, die uit Friesland kwam, gehoord dat een de onderkant van de polsstok een klein plankje moest worden vast gemaakt, om het wegzakken van de polsstok in de modder te voorkomen.

En vader kon het weten omdat het polsstokspringen in Friesland veel meer beoefend werd dan in de andere provincies. Zo'n polsstok met plankje had vader voor Wout gemaakt. Vol trots liet Wout het aan de andere jongens zien. Juist omdat de sloten rondom Breukelen een modderige veenachtige bodem hadden, waardoor je er met een polsstok gauw in weg zakte. Een van de jongens, Kees de Haas, was dat al eens overkomen. Kees liep toen met een groepje jongens in het weiland bij de Broekdijk, gescheiden door een vrij brede sloot. Als vanzelf ging het er over wie het aandurfde om over de sloot te springen. Dat zou Kees wel eens laten zien. Hij deed dat zelfs nog met een aanloop, plantte de stok zo ver hij kon reiken en waagde de sprong.

Maar dat liep verkeerd af. Want de stok zakte weg in de modderige bodem en Kees bengelde als vanzelf boven het water. Dat kon hij uiteraard niet lang vol houden en het volgende ogenblik lag hij met een plons in het water. Alleen de polsstok bleef staan. Er zat toen niets anders op dan weer gauw naar huis te gaan. Zijn moeder vond dat niet zo erg, maar die smerige modderlucht kon zij niet verdragen en zij kneep de neus dicht.

Eens op een morgen, het was nog in de zomervakantie hoorde Wout zijn moeder zeggen dat zij niets maar dan ook niets meer had om het fornuis te stoken. Zeg Wout, kan jij soms hier of daar aan wat brandhout komen, vroeg ze dus. Misschien in dat bosje bij de Broekdijk. Wout pakte zijn polsstok en nam een jute zak mee met een bijltje erin en ging meteen op stap. Dwars door de weilanden van boer van de Grift, tot hij vlak bij het door moeder bedoelde griendbosje kwam. Maar dat was omringd door een vrij brede sloot. Hij schatte de breedte maar dacht: dat zal niet meevallen, eigenlijk te breed om aan de overkant te komen.

Weet je wat ik ga doen? Ik gooi eerst de zak naar de overkant en dan moet ik er wel achteraan. En waarlijk, het lukte. Al was het net op het randje en zijn klompen schepten al een beetje water. Vlug hakte hij wat houtstobben en wat doodhout bij elkaar, zoveel als hij kon dragen. En toen weer gauw naar huis waar moeder hem al stond op te wachten. Het hout was nog wat vochtig maar met wat oude kranten kwam er al gauw een vuurtje en begon de schoorsteen te roken dat het een lust was. Om kwart voor twaalf kon moeder het middag eten op tafel zetten, dank zij de hout stroop tocht van Wout... en zijn durf plus vaardigheid in het polsstok springen.

Maar denk nu niet dat het daarbij bleef. Want het waren immers gewone jongens uit Breukelen die verder keken dan hun dorp. En het aandurfden om te emigreren naar Amerika, met NEW YORK als bestemming. Een door hen gestichte nederzetting , in 1625 kreeg dan ook de naam BROOKLYN. Een verdiend saluut voor Breukelen!

HOOFDSTUK 5

EEN MEIKEVER IN DE STROOPPOT

Moeder was kwaad geweest op Wout. Echt boos. Maar daar had hij het ook naar gemaakt!
Want hij had een meikever in de strooppot, die in de keukenkast stond, onnadenkend weggestopt. Echt iets van Wout, had moeder gezegd. Dat kwam zo.
Wout was de vorige dag tegen de avond, met nog een paar jongens naar de Lindelaan gegaan, omdat daar op een warme avond weleens meikevers rond vlogen. Een meikever is immers een op het oog heel leuk getekend diertje met bruin rode dek schilden en nogal beweeglijk, dat zich in de zomermaanden, te beginnen in Mei liet zien. Maar dan alleen in de avond, net na zonsondergang. Vooral bladeren van de lindeboom vielen blijkbaar in de smaak van de meikever. En dat was het geval in de z.g. Lindelaan, een kleine zijlaan van de Utrechtse straatweg, tegenover het Korenpad. Daar hadden de jongens kans om een meikever te vangen wat wel behendigheid vereiste. Ze gebruikten daarvoor een stok, liefst een hengel waaraan een lang stuk ijzergaren was bevestigd en aan het eind daarvan een doek. En dan maar stil afwachten of ze een vliegende meikever konden ontdekken, die bij het rondvliegen in het doek moesten terecht komen. Ook Wout zat er in de avond met een paar vriendjes naar zo'n meikever uit te kijken. En ja hoor, na een paar vergeefse pogingen lukte het Wout om er eentje te vangen. Voorzichtig nam hij de meikever uit het doek en toen in zijn hand nam hij het mee naar huis. Intussen was het al vrij donker geworden, toen Wout in de keukenkast naar een glazen potje zocht waarvoor hij dus maar 1 hand beschikbaar had. En op de tast vond hij zo'n potje waarin hij voorzichtig de meikever stopte. Deksel er op, en klaar!. Ziezo. Morgenochtend zou hij er wel een paar boomblaadjes in stoppen, maar helaas vergat hij dat. En omdat hij door zijn moeder direct naar bed werd gestuurd, vertelde hij er ook niets van.

De volgende morgen was hij zonder naar de meikever om te zien zijn kranten gaan bezorgen en direct naar school gegaan. Om twaalf uur kwam hij thuis voor het middageten, dat om kwart over twaalf werd opgediend. En niet alleen bij de Brouwers, maar in bijna alle gezinnen daar was het de gewoonte.

Dat paste goed bij de dagindeling omdat het ontbijt omstreeks 7 uur in de ochtend al klaar stond. De inwoners van Breukelen werden aan dat middageten altijd herinnerd, want om klokslag 12 uur werd de grote klok van de Hervormde kerk geluid. In die tijd nog gedaan door Tinus de Wit. Vijf minuten lang! De mannen die ergens op het land werkten wisten zodoende dat het etenstijd was geworden.

Gaan we even terug naar het gezin van Brouwer. Na de stamppot kwam de pap op tafel en moeder haalde zoals gebruikelijk ook de strooppot uit de keuken. Vader nam het eerst. Hij stak zijn lepel in de strooppot, maar wat hij toen zag kon hij niet direct thuis brengen.

Wat is dat nou, zei hij verbaast. Dat lijkt wel op een tor die in de stroop zit. Maar wacht even, als ik het goed bekijk is het een meikever!

Wout verschoot van kleur. Ineens bedacht hij dat het zijn eigen meikever was.

Had hij die gisteravond in de strooppot gedaan? Hij dacht immers dat het een leeg potje was. Dus kwam het hoge woord eruit. Vader en moeder moesten er toch om lachen, hoewel moeder er toch boos op was. Vader zei dat het nu eenmaal gebeurd was... en er wordt dan ook niet meer over gesproken. Hij nam kordaat de hele stroopkluit en met de dode meikever gooide hij alles op de mestvaalt. Wout vond het wel jammer van de stroop, maar dat zijn meikever nu dood was vond hij veel erger!

Hoofdstuk 6

EEN NOODLANDING IN BREUKELEN

Wie had nu ook kunnen denken dat in Breukelen een vliegtuig zou kunnen landen? En toch gebeurde dat, op een mooie zomermorgen. Mensen uit Breukelen wisten toen nog nauwelijks hoe een vliegtuig er van dichtbij uitzag. Laat staan dat er eentje vlak bij het eigen dorp terecht zou komen.
Och, het was maar een klein vliegtuig, maar toch nog een tweedekker, maar wanneer je dat voor het eerst van je leven van zo dichtbij ziet, is hetals een wonder dat uit de lucht is komen vallen.

Nico wist er heel wat van te vertellen, want hij maakte het van heel dichtbij mee. Hij zag het echt gebeuren, als enige toeschouwer. Nico was die morgen bezig met zijn dagelijkse krantenwijk en op weg naar de melkfabriek Insulinde, waar meneer Hoekstra woonde, de directeur.
Dat was tevens zijn verste bezorg adres. Zo liep hij langs het grote bos, tussen het Korenpad en kasteel Nijenrode, dat met de grote weide van boer v.d.Grift aan de andere kant van de straatweg lag.

Er was eerst niets bijzonders aan de hand want hij hoorde alleen de gewone geluiden: een loeiende koe, het zingen van de merels en het gekwetter van de mussen. Tot opeens, wat was dat? Een hem totaal onbekend geluid dat hij niet kon thuis brengen. Nu eens was het tamelijk dichtbij en even later leek het ver weg.
Wat zou dat zijn dacht Nico. Maar de hoge bomen belemmerden het uitzicht in die richting vanwaar het geluid kwam, en toch wilde Nico er het zijne van weten. Vlug sprong hij over de smalle sloot, toen het weiland in want het vreemde was er nog steeds en kwam beslist uit de richting van het bos. Toen gebeurde het. Nico kon zijn ogen bijna niet geloven toen hij vlak boven de bomen een echt vliegtuig zag aankomen alsof het een echt vogel was.

Maar dan nu echt, met 4 vleugels, zoals hij er een had gezien in de speelgoedwinkel van Mur. Aan elke kant twee vleugels, boven elkaar. Het had vond Nico wel iets weg van een meikever. Maar dan een hele grote, want een meikever gebruikt toch ook zijn vier vleugels.

Het vliegtuig kwam ineens rechtuit naar het weiland waar Nico stond uit te kijken. Het kwam met de neus omlaag en ineens maakte het boven zijn hoofd nog een kleine cirkel. Duidelijk zag hij twee wieltjes aan de onderkant, die even later de grond raakten. Nog een eindje verder wipte het vliegtuig over het gras en stond toen stil. Nico viel van de ene verbazing in de andere, want er klauterde een man uit in een groen pak en met een grote bril op zijn neus. Hij wenkt Nico naar hem toe te komen, want er was in omtrek verder niemand te zien. Vlug liep Nico naar hem toe, waarop de man vroeg wat de naam van dit dorp was en of hij wist waar hij de politie kon vinden.

Dat kon Nico hem allemaal vlot vertellen, waarna Nico vroeg waar hij vandaan kwam. Dat kan ik je wel vertellen, zei de piloot, uit Soesterberg, en dat ligt hier niet ver vandaan. Intussen had Nico de man goed opgenomen, dat was dus een piloot. Zoals dat heette. Maar Nico zag ook dat hij een soldaten uniform droeg. Ik ben Nico Brouwer en met mijn broer Wout ga ik weleens vliegeren in dit weiland. Maar laatst hebben de koeien die mooie vlieger helemaal stuk gemaakt. Zo, zei de piloot, houden jullie zo van vliegeren; misschien wordt je later ook wel vliegenier, maar dan moet je eerst nog een heleboel leren. Mag ik eens in het vliegtuig kijken hoe het er van binnen uit ziet? Dat mocht van de piloot en hij tilde Nico op en liet hem even in de cockpit kijken.

Intussen kwamen er enkele verbaasde mensen aanlopen en een van hen ging op verzoek van de piloot naar de veldwachter. Die moest dan op het vliegtuig passen, waarbij de piloot ergens kon gaan telefoneren.

Nico, die tot de ontdekking was gekomen dat het al hoog tijd was om naar school te gaan, holde eerst nog zo had hij kon naar huis om van zijn belevenissen te vertellen.

Moeder Brouwer had wel een vreemd geluid gehoord in de lucht, maar zij kon het niet thuis brengen.

Geef die paar kranten maar aan mij, zei ze tegen Nico, want jij moet nu direct naar school.

Daar vertelde hij het hele verhaal in geuren en kleuren wat hij allemaal beleefd had. En zodra hij uit school kwam holde hij direct naar het weiland van boer v.d. Grift, maar het vliegtuig was er niet meer.

Thuis gekomen vertelde hij moeder hem dat zij het even tevoren had zien opstijgen. Maar Nico was er maar wat trots op dat hij die noodlanding had gezien.

Hoofdstuk 7

AVONTUUR VAN WOUT OP DE TORENSCHANS

Het gebeurde in de nazomer, kort na de schoolvakantie dat de vrijwillige brandweer de jaarlijkse oefening zou houden. Om te weten of alles nog goed functioneerde en ieder zijn plaats wist voor wat hij in geval van brand te doen had. Om in zo'n geval vlug paraat te zijn, want de brandweerlieden waren immers vrijwilligers die in geval van nood zich vliegensvlug van hun werk naar het bekende Brandspuithuisje op het kerkplein moesten begeven.

Daar kwam heel wat voor kijken en de man die de sleutel bewaarde moest er dan wel als eerste zijn. Dat was toch een keer fout gelopen toen er in een na-nacht brand was uitgebroken bij een boerderij in de Otterspoorbroek. Maar het kwam gelukkig toch nog voor elkaar. Tinus de Wit had direct de dorpsklok geluid, zodat het hele dorp begreep dat er iets aan de hand was. In dit geval was het de hooiberg die in brand stond. Waarschijnlijk ontstaan door hooibroei. Dat kwam namelijk meer voor. Gelukkig waren de manschappen vlug op het Kerkplein waarna zij de handbrandspuit met toebehoren naar buiten trokken en toen in allerlijl naar de bewuste boerderij. Intussen had ook de boerderij vlam gevat en dat was vanzelf een grote consternatie.

Ook Wout was uit zijn bed gekomen en hij mocht van vader gaan kijken. Nog nooit had hij van dichtbij zo'n brand gezien en hij was er helemaal van onder der indruk. De handspuiten bleken het vuur niet meester te kunnen worden want het waren in feite maar klein waterstralen, hoezeer de mannen hun best ook deden. Daarin kwam gelukkig verbetering toen er onverwacht een fikse regenbui kwam opzetten. Zo gelukte het ten slotte dat de mannen tegen de morgen de brand hadden bedwongen. Gelukkig wat er geen vee in de stallen aanwezig was en er deden zich ook geen ongelukken voor. Maar Wout was wel erg onder de indruk gekomen van die aanvankelijk zo felle brand. En hij volgde het werk van de brandweer mannen met gespannen aandacht. Waarover hij later thuis veel kon vertellen

Daags na de brand moesten de brandslangen weer worden gedroogd, waarvoor men een oplossing had gevonden. Die werden via de torentrap naar de trans gesjouwd van de Hervormde kerk. Daar werden ze uitgehangen. Een leuk gezicht, zoals die slangen in de open lucht bengelden.

En met nog andere jongens stond Wout dat vanaf het Kerkplein te bekijken. Een van de jongens stelde voor om tot aan de omloop omhoog te klimmen. Wie weet is de deur van de torentrap wel open ... laten we eens gaan kijken. Inderdaad was de deur niet op slot, stond zelfs open. Toch vonden ze het wat gewaagd. Maar Wout dacht er anders over. Voorzichtig duwden ze de torentrap deur verder open, met vlak daarachter de wenteltrap die naar de omloop leidde. Vooruit jongens, wie gaat er mee, stelde Wout voor. En even later klauterden ze allemaal, achter elkaar de hoge torentrap op. Hier en daar was het wel wat donker, maar even hoger gekomen kwam er wat zonlicht door de ingemetselde raampjes. Hoger en hoger kwamen ze, totdat ze eindelijk bij een deur kwamen die ook open bleek te zijn. Wout die nog steeds voorop liep, duwde de deur wat verder open, die hem tegelijk uit de hand woei, omdat er een stevig briesje stond. Maar even later stonden ze in een grote kring op de trans en verbaasd keken ze naar beneden.

Op hun dorp. Ja, dat was Breukelen vanuit de lucht gezien! Ze keken hun ogen uit en zagen de brandslang in de wind bengelen. Wat waren de Kerkstraat en de Achterstraat eigenlijk maar smal en leek alles ongelooflijk dichtbij. Maar ze hadden tegelijk een prachtig vergezicht. Zelfs de Loosdrechtse plassen konden ze duidelijk zien. Kijk eens jongens, zei Wout, daar ligt ons voetbalveld bij boer Nieuwenhuis, waar die schapen lopen. Zo wees de een dit en de ander dat aan en ze raakten er bijna niet naar uitgekeken.

Maar eindelijk moesten ze toch maar weer naar beneden gaan. Want zo lang durfden ze er toch niet te blijven. Zo gingen ze een voor een de torentrap weer af. Alleen Wout bleef nog even staan. Hij zocht naar de villa van meneer Westerman, waar zijn vader werkte.

En aan de andere kant het Korenpad en verderop de melkfabriek Insulinde. Wout was zo verdiept in wat hij allemaal zag dat hij niet had bemerkt dat de andere jongens al naar beneden waren. En hij werd opgeschrikt in zijn gepeins toen de torenklok beneden hem vijf slagen liet horen. Vijf uur dus, dan moest hij nog voortmaken om op tijd bij de trein te zijn om zijn kranten af te halen. Hij draaide zich om en zag toen pas dat hij alleen was. Zo vlug hij kon ging hij de torentrap af. Wat maakten zijn klompen toch een lawaai op de houten traptreden. Zijn hart bonsde er van.

Eindelijk zag hij beneden zich de grote houten deur. Gelukkig nog maar een stuk of tien treden en dan was hij er. Maar toen hij die bereikt had kreeg hij de schrik van zijn leven. Die deur bleek op slot te zijn. Hij zat dus opgesloten. Verschrikkelijk was dat en hoe kon dat nou. Waarom had hij ook zo lang getreuzeld en was hij niet tegelijk met de andere jongens naar beneden gegaan. Angst overviel hem, want hoe moest hij er nu wel uitkomen. Hoe hij ook rukte en trok aan die grote buitendeur, het hielp hem niets. De deur zat vast en er was geen bewening in te krijgen.

Hij voelde zich echt opgesloten, en dat door zijn eigen schuld. De tranen van angst en schrik kwamen hem in de ogen en hij begon te roepen, zo hard als hij kon. Jongens jongens, doe open want ik ben er nog ... Maar helaas drong er geen enkel geluid tot hem door. Wat moest hij nu doen? Bonzen ... zo hard hij kon en wachten tot het werd opgemerkt.

Het wachten duurde lang en zijn handen werden klam van het zweet. Tot ineens, ja duidelijk, daar hoorde hij voetstappen. Die stappen kwamen van dichtbij, tot vlak bij de torendeur. Doe alsjeblieft open , ik ben Wout, Wout Brouwer, en ik ben hier opgesloten. Riep hij zo hard hij kon. Even later knarste het deurslot en ging de deur gelukkig open.

Het was Tinus de Wit, de klokkenluider, die het roepen van Wout had gehoord. Tinus lachte, want hij was geen man die gauw boos zou worden. Dat wist iedereen in Breukelen.
Vertel me maar eens hoe je bent binnen gekomen. Nu, dat had Wout snel gedaan. Dus een kwajongensstreeks zei Tinus, dat heb ik vroeger ook wel eens uitgehaald. En smeer hem dan nu maar snel naar huis, want om 5 uur doe ik de torendeur altijd op slot.

Toen Wout even later, wat bleek om zijn neus, weer thuis kwam, bleef er niet veel over van zijn torenverhaal en bovendien kreeg hij van zijn vader nog een flink standje. De brandslangen interesseerden hem toen niet zoveel meer maar toch droomde hij 's nachts van zijn angst daar in het torenhok.
Dat was eens maar nooit weer!

Niettemin ging hij de volgende middag, na schooltijd toch weer even naar het Kerkplein, nieuwsgierig of er nog brandslangen hingen te drogen. Hij liep dus om de toren heen , waarbij zijn oog viel op een grote metselsteen. Daar heb ik nog nooit op gelet, dacht hij bij zichzelf. En het is nog wel een heel oude, uit 1705. In goud vergulde letters was er een gedicht in gebeiteld:

Vrouw Pergens ijver voor God's kerk
Ley hier den eersten steen aan 't werk
Gij die dit schoon gebouw aanschouwt
Vergaap u niet aan steen of hout
Maar treedt met een Godvruchten zin
Vernieuwd van geest deez tempel in
Leg daar uw oude zonden af
Zo vindt gij leven bij het graf

Daaronder las hij nog een gedicht, dat er nogal verweerd uitzag, maar Wout kon het toch nog goed ontcijferen.

De tijd die alles sloopt die velde de oude toren
Deez nieuw is wederom als uyt syn puyn herboren
In den jaare onzes Heeren MDCCV = 1705

De toren was dus een keer bij een storm omgewaaid. Dat moest wel een verschrikkelijke storm zijn geweest.

Wout keek eens omhoog. Stel je voor dat zo'n kolos van een toren naar beneden stortte. Hij ging na al die wederwaardigheden maar weg. Nu naar het station om zijn kranten op te halen.

Hoofdstuk 8

VADER ALS KOERIER

Dat was me even een buitenkansje!
Wout en Nico konden het bijna niet geloven. Maar ze hadden het zojuist van vader gehoord. We gaan een dagje uit rijden!!!
Hij werkte nu alweer een paar maanden bij de kapitein Westerman, die heel tevreden over hem was. Onder andere voor de verzorging van zijn paarden. Maar dat niet alleen. Want vader hield letterlijk alles schoon en netjes. Dat was meneer Westerman opgevallen, vergeleken bij de man die dat voorheen deed. Want Brouwer deed nog veel meer en soms was hij ook nog behulpzaam in het grote huis met kleine karweitjes. Moeder Brouwer had wel eens gezegd dat vader twee rechterhanden had, wat de jongens niet direct begrepen, maar moeder kon hen dat wel uitleggen. Ook dat had meneer Westerman goed opgemerkt want wanneer Brouwer ergens was bezig geweest kon je dat heel goed zien! Het viel zelfs op!

En dat nog wel in die vrij grote villa, bekend onder de naam Vechtvliet. Brouwer hield alles bij. Bovendien fungeerde hij als koetsier, meestel tweemaal per week. Mede hierom bood meneer Westerman hem aan om met het gezin een dagje uit rijden te gaan. Hij mocht zelf kiezen wanneer hij dat wilde.

Graag meneer, had vader gezegd. En zo gebeurde het dat vader 's morgens tussen 8 en 9 met het rijtuig op het Korenpad kwam voorrijden. Het plan was om naar Muiderberg te gaan, toen nog aan de Zuiderzee, goed bekend als badplaatsje waar het vooral voor kinderen mogelijk was om pootje te baden of eventueel wat te zwemmen. En de route van Breukelen naar Muiderberg was ook heel mooi, eerst langs de straatweg tot Loenen en daarna langs de mooie binnenwegen via 's Graveland.

Moeder had tevoren voor alles gezorgd, boterhammen, goed belegd, melk en wat appels. Wout en Nico stonden al vroeg uit te kijken of vader er aan kwam, en ja hoor, daar kwam vader met dat prachtige rijtuig voorrijden.

De jongens glunderden. Hoe kon het ook anders. Stapvoets kwam vader het Korenpad oprijden tot vlak bij hun huis. Daar moest het rijtuig keren, wat vader met oplettendheid moest doen omdat het Korenpad daar vrij smal was. Zekerheidshalve sprong vader van de bok en nam het paard bij de teugel. Toen voorzichtig in de andere richting.

Het was een stralende zomerdag en daarom had vader de kap van het rijtuig open geklapt. Intussen had dat alles heel wat bekijks, want zoiets zo je niet elke dag voorbij komen. En voorzien van een volle handtas kon moeder met Nico instappen, want Wout mocht naast vader op de bok zitten. Zo iets had hij nog nooit beleefd.

Via hun dorp begon dus prachttocht naar Muiderberg, waarbij ze eerst nog KLEIN VECHTVLIET passeerden. Daar werd nog even stil gehouden, want juist liep meneer Westerman in de tuin. Zo te zien had hij ook veel plezier in wat er nu ging gebeuren en hij wenste hen een fijne dag. Het paard hield er goed de pas in en de zweep was beslist niet nodig. De jongens keken hun ogen uit naar de unieke omgeving van de rivier de Vecht. Zo kwamen ze al gauw in het mooie dorp Loenen. Waar vader via de Vechtbrug de binnenweg nam naar 's Graveland. Ook een prachtig gelegen dorp.

Zullen we eerst hier maar even halt houden, vroeg vader, wijzende naar een gezellig uitziende koffie en thee huis. Ja, dat leek moeder ook wel, waarop vader het erf op reed.

Eerst het paard vast gebonden aan een boom en toen maar kijken wat er te beleven was. Om te beginnen zagen de jongens een grote schommel met nog een glijbaan. Daar eerst op af. Vader en moeder waren intussen aan een vlakbij staand tafeltje gaan zitten en genoten tegelijk van het spelen van de jongens. Want er nog meer te zien, te weten een met draad afgezette ruimte waar twee prachtige pauwen rondliepen. Nog nooit hadden ze een pauw gezien , laat staan een pauw met uitgestoken veren en die prachtige paarse kleurencombinatie, die de pauw trots liet zien. En verder nog een hoekje waar marmotten en konijntjes ronddartelden. De jongens vermaakten zich dus best.

Zo kregen ze nog een glas limonade. Maar toen vond vader het tijd om op te stappen. En alweer door die mooie omgeving, nu op weg naar Muiderberg. Zekerheidshalve stalde vader het paard bij een stalhouderij en toen direct naar het strand wat dichtbij was. Ook dat was voor de jongens iets wat ze nog nooit hadden gezien: een echte Zuiderzee.

Er waren al vrij veel strandbezoekers met hun kinderen. Sommigen in een zwempakje en anderen die met opgestroopte kleren in de golfjes rondliepen. Wout kwam even uit het water om vader te wijzen op een ezeltje, waarop een jongen zat met een begeleider ernaast. Dat zou hij ook wel willen, en vader maakte geen bezwaar. Toen het ezeltje even later vrij was stapten Wout en Nico er kordaat op af. Voor een dubbeltje zei de man. Dat hadden ze echter niet en toen maar aan vader gaan vragen, die het goed vond en hen ieder een dubbeltje gaf.

Even later zat Wout, geholpen door die man, op de rug van de ezel. Maar de ezel bleek totaal geen zin te hebben om rond te kuieren, hoewel de man zo hard hij ook trok. Hij bleef stokstijf staan. Punt uit. Er was geen beweging meer in te krijgen. Ik denk dat hij het zat is in dat mulle zand, zei de geleider. Ze kregen dus hun dubbeltje terug en vertelden het even later aan vader en moeder, die er om moesten lachen.
Zo lui als een ezel, zei vader, dus dat weten jullie nu ook weer.

Toen maar weer het water in waar ze werden terug geroepen want het was tijd voor een boterham. En na de maaltijd maakten ze nog een heel mooie strandwandeling, totdat het tijd werd om weer naar Breukelen terug te rijden. Daar kwamen ze in het begin van de avond aan. Waarna vader het rijtuig weer terugbracht naar KLEIN VECHTVLIET. Een echt fijne vakantiedag was het geweest, waarvan ze later aan andere jongens nog wat konden navertellen.

Hoofdstuk 9

EEN DONKERE WOLK

't Was op een maandagmorge, juist na de zomervakantie, dat de schooldeuren weer waren opengegaan en de jongens en de meisjes hun plaats hadden ingenomen. En zoals gebruikelijk begon de maandagmorgen altijd met het zingen van twee bekende versjes:

Wij danken U barmhartig God beschikker van ons deel en lot

Voor Uwe hoed' en trouwe wacht ons weer betoond in deze nacht

Verleen ons na genoten rust opnieuw gezondheid kracht en lust

Nu 't lichaam door de slaap verkwikt zich weder tot de arbeid schikt

Daarna sprak de meester een gebed uit en zouden de lessen dus kunnen beginnen. Maar dat was dit maal anders dan gewoonlijk, want meester zei dat hij een droeve mededeling had voor de jongens en de meisjes.

Er is een donkere wolk boven onze school gekomen, want er is vannacht een van onze klasgenoten, Marietje Spee, gestorven als gevolg van een ernstige ziekte, die ongeneeslijk was. Zoals jullie zien is haar plaats nu leeg. Maar we mogen geloven dat Marietje nu in de hemel is en van haar pijn bevrijd. Dat is een grote troost, maar het verdriet blijft voor haar ouders en broers en zusters, en ook voor ons. Nu is en blijft haar plaats dus leeg.De kinderen hadden zo'n droevig bericht totaal niet verwacht en ze waren dan ook erg onder de indruk van wat meester Sanders hen verteld had. Ze werden er stil van. Ook Wout, die in de 6de klas zat, had het er moeilijk mee. De plaats van Marietje, vlak bij die van Wout, zou nu voor altijd leeg blijven. Natuurlijk wisten ze wel dat Marietje ziek was, dat tengere en vooral stille meisje, maar dat ze nu gestorven was maakte grote indruk. Zo nu en dan had meester Sanders iets over haar ziekte verteld en ook in de klas voor haar herstel gebeden, maar verder werd er maar weinig over gesproken.

Vooral dat laatse begon bij Wout steeds meer door te dringen. 's Middags hoorden ze van meester Sanders dat haar ouders hadden goed gevonden dat alle kinderen van de 5de en de 6de klas bij haar begrafenis zouden meegaan om zo voorgoed afscheid van haar te nemen. En dat de kinderen aan het graf een Psalmvers mochten zingen.Het werd dan psalm 103:8.

Gelijk het gras is ons kortstondig leven gelijk een bloem die op het veld verheven Wel sierlijk pronkt maar krachtloos is en teer wanneer de wind zich over het land laat horen ... dan knakt haar steel haar schoonheid gaat verloren ... men kent en vindt haar standplaats zelfs niet meer.

Dat moesten ze uit nu hoofd leren. Drie dagen later had de begrafenis plaats. Achter de draagbaar liepen haar ouders, broers en zusters, enkele familieleden en de dominee. En daarachter volgden de klasgenoten van Marietje. Terwijl de torenklok geluid werd ging de stoet langzaam door het dorp. Over het Kerkplein en toen naar de begraafplaats. En stopte het klokluiden. De dragers plaatsten de kleine lijkkist boven het graf en toen verzamelden allen zich rond het graf. Wout had nog nooit van zo dichtbij een begrafenis meegemaakt, maar nu van zo dichtbij maakte het een diepe indruk op hem. Wat de dominee zei kon hij niet allemaal begrijpen, maar hij had goed gehoord dat Marietje nu, geheel naar de beloften van de Heere Jezus bij Hem in de hemel was. Want Jezus had gezegd: Laat de kinderen tot mij komen en verhindert ze niet, want ook voor hen is het koninkrijk Gods.

Jezus ontfermt zich in het bijzonder over de kinderen. Toen ook meester Sanders had gesproken moesten de kinderen meer naar voren komen om het Psalmvers te zingen. Op school en ook thuis had Wout het goed uit zijn hoofd geleerd, want hij zong zelfs graag. Maar nu zo bij het graf van dat altijd stille maar toch opgewekte meisje kon hij bijna geen woord uitbrengen. Hij werd er droevig van, vooral toen de kist langzaam in het graf werd neergelaten.

Marietje zou dus nooit meer in zijn klas terug komen. Voor altijd weg. De Dominee sprak nog een gebed uit en de vader van Marietje die zijn ontroering nauwelijks meester was, bedankte allen voor hun medeleven. Na nog een laatste blik op haar grafje te hebben geworpen verlieten ze de begraafplaats. Hiermee was dus de plechtigheid voorbij, maar Wout bleef nog steeds in gedachten bezig met alles wat hij die dag gehoord en gezien had. Dat viel zijn moeder ook op dat hij zo stil was en aan tafel maar voor zich uit bleef kijken. Zij kende Wout heel goed om te weten en te begrijpen dat die begrafenis veel indruk moest hebben gemaakt. Steeds kwamen er vragen bij hem op, vooral die van het waarom van het sterven , enne, hoe kon het nou waar zijn wat de dominee had gezegd, dat Marietje en begraven en ook bij de Heere Jezus in de hemel was.

De volgende dag, toen Wout 's middags uit school was thuis gekomen, zat zijn moeder aan tafel kousen te stoppen. Wil je thee Wout? Vroeg ze aan hem. Alstublieft moeder, zei Wout, maar toen hij dat onaangeroerd liet staan vroeg moeder hem Wout, wat is er , denk je soms aan Marietje? Ja moeder. Dat kan ik me best voorstellen Wout, want Marietje was een lief en aardig meisje zo te zien. Ik heb haar een paar keer op schoolplein gezien. Het is heel erg voor haar vader en moeder en vanzelf ook voor haar broers en zusjes. Maar beste jongen, we mogen niet vergeten dat Marietje nu niet meer hoeft te lijden, want zij is immers bij de Heere Jezus in de Hemel. Maar dat kan ik nu niet begrijpen moeder want ik heb toch echt gezien dat Marietje begraven is en hoe kan ze dan ook in de hemel zijn. De hemel is toch heel ver weg?

Dat is ook zo Wout, zei moeder, dat is voor ons niet te begrijpen. Maar we mogen het wel geloven, want de Heere Jezus heeft het zelf gezegd. Het staat in de Bijbel.

Staat dat echt in de Bijbel, vroeg Wout, ik heb het vader nog nooit horen lezen. En toch is het zo Wout, zeker staat het in de Bijbel, want hoe zouden we het anders kunnen weten? De Heere Jezus heeft het zelfs meermalen gezegd. Toen hij nog op aarde was. Maar dat is dan alleen voor de mensen, jong of oud, het doet er niet toe, die Hem daarom gevraagd hebben. Ja Wout, dat was wel een lang verhaal, maar zo kunnen we dat lezen in de Bijbel. Ook daarom moeten we het dagelijks Bijbel lezen niet overslaan.

En na even te hebben gewacht ging moeder verder: Maar begrijpen kunnen we dat niet Wout. Wanneer meester Sanders op school een som aan ons uitleget dan doet hij dat om het te kunnen begrijpen en dan kun je zeggen: Ja, nu heb ik het begrepen.

Maar met geloven is het iets anders. Want dat kunnen we niet uitleggen, en dan moeten we zijn beloften aannemen alleen omdat hij het zelf heeft gezegd. Denk daar maar eens over na. Maar ik zie dat het hoog tijd voor je is om de kranten rond te brengen met Nico. Ga dus maar gauw, anders zijn jullie te laat voor het eten. Dag moeder, daaaag, ik ga meteen.

Toen Wout was weggegaan moest moeder er nog een tijdje over nadenken. Wat moeilijk was dit toch om aan kinderen uit te leggen. Zij zou er nog eens met vader over praten. Eigenlijk had Wout haar aan het nadenken gezet. Maar ze was in stilte dankbaar dat Wout er over nadacht. Kinderen, dacht moeder, gaan soms dieper in op die problemen dan wij groten en eigenlijk heb ik van Wout iets kunnen leren.

Hoofdstuk 10

TUMULT IN DE KLAS

Er was nogal wat rumoer ontstaan in het klas lokaal van meester Sanders. Dat gebeurde op een morgen toen meester Sanders zijn lange Goudse pijp wilde stoppen. Hij deed dat, als naar gewoonte, om ongeveer half elf wanneer zijn vrouw hem een kop koffie had gebracht. Op meesters lessenaar stond altijd een grote stenen tabakspot, gevuld met echte Friese heerenbaai, en de kinderen wisten precies hoe dat toeging.

Hij ging dan even aan zijn tafeltje zitten, stopte dan zorgvuldig zijn pijp, en na het aansteken kringelden er blauwe rookwolkjes uit. En om brandgevaar te voorkomen zat er een fijn kettinkje aan de lange steel, dat op de pijpkop geschoven werd. Dat alles zagen de kinderen elke morgen. Ndat de koffie gebracht was, maakte hij weer aanstalten om de pijp te gaan stoppen.

Toen gebeurde het ... Meester nam het deksel in de hand maar liet die meteen weer vallen, want er kwam plotseling een muis tevoorschijn. Een echte muis! Met een vlug sprongetje was de muis vanaf de lessenaar al gauw in het klaslokaal verdwenen. Even stond meester sprakeloos te kijken. De meisjes vooraan gaven een gilletje. En er ontstond even wat rumoer in de klas.

Want het was een vreemd gezicht om een muis zo vlak voor je te zien en meester wist ook een ogenblik niet hoe hij het had. Het ging ook allemaal zo vlug en onverwacht, maar het was wel een muis. Dat hadden ze duidelijk gezien. Nu moest die muis dus ergens in de klas zitten. Maar bij meester Sanders kwam de vraag boven hoe en door wie het muisje in zijn tabakspot was gestopt. Van het pijpstoppen kwam dus voorlopig niets en toen het rumoer gestild was vroeg hij nogal streng: Wie van jullie weet daar iets van? De kinderen keken verwonderd naar elkaar, maar er kwam geen antwoord. Ook Wout, die in de 6de klas zat, wist niet wat hij ervan denken moest.

Ook hij had, toevallig, gezien dat de muis wegsprong maar waar die nu was mocht Joost weten. Intussen bleef de meester de klas rondkijken, maar nu met een wat strengere uitdrukking op zijn gezicht. Is hier iemand die hier iets meer van af weet, voor de laatste maal vraag ik het!

Meester bleef nog even wachten, maar keek tegelijk naar een paar nieuwelingen die na de zomervakantie in zijn klaslokaal waren gekomen. Een van hen was Dikie Slim, van wie meester wist dat hij een echte deugniet was. Ook was meester bekend dat hij er thuis wat hagedisjes en kleine reptielen op na hield. In zijn vorige leslokaal was Dikkie eens met een zogenaamd muisje gekomen om die aan de andere jongens te laten zien. Hij wilde die ruilen voor een klein schildpadje. Dikkie, zei de meester, weet jij iets van die muis af, laat eens zien wat er in je vakje ligt, vervolgde de meester streng.

Hij gehoorzaamde, maar er was niets bij wat er op wees. Alle jongens en meisjes leggen nu op de bank wat er in hun vakje zit., vervolgde de meester streng. Dat gebeurde en ook Wout haalde zijn spulletjes te voorschijn. Oh meester, riep Wout, wat een gek doosje heb ik hier, dat is niet van mij.

Meester liep direct naar de bank van Wout, en nam een klein kartonnen doosje aan, met enkele gaatjes in het dekseltje. Er zat ook wat in, dat kon je horen. Voorzichtig deed meester het dekseltje iets omhoog en toen zag hij een klein muizenkopje, dat hem met glinsterende oogjes aankeek. Maar nu wil ik er toch het mijne van weten... weet jij daar iet van Wout, is dat van jou? Nee meester echt niet van mij, ik heb het doosje nog nooit gezien.

Meester maakte nu korte metten. Dikkie, vertel me, is dat doosje met die muis erin van jou. Vlug wat, ik wil het nu weten, zei de meester op gebiedende toon. En toen kwam het hoge woord eruit. Ja meester.. zei Dikkie. Heb jij dan ook die muis in mijn tabakspot gestopt, zeg op. Dikkie knikte. Waarom deed je dat? Voor de aardigheid meester, zei Dikkie bedremmeld. Zo, noem je dat een aardigheidje, je weet dat ik weleens van grapjes houd, maar dit vind ik brutaal. Maar nu begrijp ik nog niet hoe dat doosje in het vak van Wout is gekomen, nu wil ik alles weten.

Toen kwam de aap uit de mouw. Het zat Dikkie nog dwars dat hij laatst bij het knikkerspel op het schoolplein een paar mooie zogenaamde stuiters had verloren, en die had Wout gewonnen, want ze wisten allemaal dat Wout heel goed kon knikkeren.

Daarom had hij van thuis 2 tamme muizen meegenomen naar school. In het doosje wat de meester nog steeds in zijn hand hield. En nog voordat de school begon had hij 1 muis in de tabakspot van meester Sanders gestopt en toen stiekem het doosje met de andere muis in het vakje van Wout gestopt. Dan zou meester bij het pijpstoppen die muis zien en vragen wie dat gedaan had. En dan zou het doosje met de andere muis vast wel in het vakje van Wout gevonden worden. Dan kreeg Wout lekker de schuld van alles .. en dat was het dan.

Vanmiddag na schooltijd praat ik er verder met je over, en nu gaan we vlug verder met de les, dus met rekenen

Thuis gekomen vertelde Wout alles aan zijn moeder die zei dat hij toch niet boos mocht zijn op Dikkie. En die mooie rood-blauwe stuiters had hij toch eerlijk gewonnen. Ja moeder, ik ben echt niet boos op hem

Hoofdstuk 11

EEN WAAGHALS

Tot nu toe hebben we weinig aandacht besteed aan Nico, het jongere broertje van Wout. En toch deed hij in veel dingen meeen volgde hij zijn grotere broer bijna dagelijks. En ook hij was bij de voetbalclub K.M.D. maar dan als junior lid. Maar ook de andere activiteiten, zoals slootje springen en vliegeren hadden zijn volle belangstelling. Hij mocht dan wat bedeesd lijken en zich wat op de achtergrond houden, toch had hij durf. Dat laatste bleek eens tijdens een bezoekje aan een van de watermolens in Breukelen. Er waren er toen twee. Eentje aan het riviertje de Heycop, vlak naast het station en de andere molen stond aan de Broekdijk, op korte afstand van het Merwedekanaal. De molenaar van laatstbedoelde molen was Coljee, wiens kinderen de school van meester Sanders bezochten. Vandaar dat Coljee bij meester Sanders met het voorstel kwam om met de leerlingen van de 4de en de 5de klas de molen eens van binnen te laten bekijken. Een leuk idee en zo gebeurde het dat meester Onvlee met de kinderen van die klas op een afgesproken middag naar de molen wandelden. De molen op zich was hen allen goed en wel bekend en dus geen nieuwtje, maar daar hield het ook mee op. Want hoe een molen er van binnen uitzag had niemand van de kinderen ooit gezien. Daarom vonden de jongens en de meisjes het maar wat leuk nu ze er heen op weg waren. Via het Korenpad en een wandelroute waar ze het zogenaamde klaphek moesten passeren, wandelden zij door het weiland van boer van Ginkel. En met meester Onvlee voorop kwamen ze bij de molen aan. Nu ze er dus vlak voor stonden keken ze toch wel op van dat grote gevaarte. Molenaar Coljee wachtte hen voor zijn molen op. Het was prachtig na-zomer weer en bovendien vrij windstil. Heel langzaam draaiden de wieken. Op verzoek van Coljee gingen ze in een kringetje op het grasveld zitten en toen vertelde hij hen in het kort wat eigenlijk de functie van de molen was. Namelijk het op peil houden van de waterstand der vele sloten in de naaste omtrek.

Die hoge waterstand, waarbij de sloten rondom de weilanden bij veel regenbuien soms over liepen, moet steeds weer op peil worden gehouden en moest het overtollige water worden afgevoerd. En juist daarvoor zorgde de molen, door middel van de ronddraaiende wieken. Maar weet een van jullie, vroeg de molenaar lachend, wat er dan in de molen gebeurt? Nee, dat konden ze niet vertellen. Want zoiets kon je immers van de buitenkant niet zien. Totdat een van de jongens zei dat er een soort scheprad in de molen zat, waarin het water werd opgevangen, en dan wegliep naar het Merwedekanaal. Goed zo Jan, zei Coljee, je bent er al heel dichtbij. Maar onze Jan kon dat ook weten want hij was het zoontje van de molenaar. Vandaar!

We gaan naar binnen, en in groepjes van vijf kinderen, zei de molenaar. Ik ga voorop en hou je handen thuis en kom niet buiten de trappen. Zo klauterden het eerste groepje naar boven, waar het vrij donker was, met een enkel klein venstertje. Links van hen zagen ze een dikke rondhouten as, die langzaam ronddraaide en aan het boveneinde door kartels, afgeronde insnijdingen, aansloot op de veel dikkere wiekenas. En de vier ronddraaiende wieken, de eigenlijke windvangers van de molen, zorgden ervoor dat dit allemaal in beweging kwam. De jongens en de meisjes vonden het maar wat interessant, vooral toen ze om beurten door het venstertje, in de kop van de molen mochten kijken en de omgeving van hun dorp goed konden opnemen. Zo kregen ze in groepjes van vijf, allemaal het interieur van de molen te zien. Toch bleven ze na afloop nog even op het grasveldje staan en bewonderden ze die heel langzaam ronddraaiende wieken, die bijna de grond raakten. Toen gebeurde het, iets wat niemand verwacht had. Het was Nico, die heel vooraan stond, toen hij watervlug kans zag om de onderste sporten van een van de wieken vast te pakken en dus mee naar boven werd genomen. Dat was levensgevaarlijk. Gelukkig had ook de molenaar die kwajongensstreek opgemerkt.

Er moest onmiddellijk worden ingegrepen en dat lukte de molenaar. Want het zogenaamde kettingwiel, verbonden aan de molenas, was onder zijn bereik. Met een paar forse slagen aan dat wiel lukte het de wieken tot stilstand te brengen. Met spanning keken alle kinderen omhoog naar een toch nog lachende Nico, op wel 4 meter hoogte. Zo'n waaghals. Meester Onvlee riep hem toe niet naar beneden te klauteren, want hij had gezien dat de molenaar met een lange ladder naar voren kwam. Die werd tegen de wiek geplaatst. Waarlangs Nico weer veilig naar beneden kwam. Zo liep die kwajongensstreek nog goed af. Maar hij kreeg een paar geduchte standjes, zowel van de molenaar als van meester Onvlee, met de opdracht om het ook zelf aan zijn ouders te vertellen. En op school kreeg hij later nog strafwerk. Zo verliep dit eerste uitstapje naar de watermolen!

Dat was echt iets van Nico, had vader Brouwer gezegd. Hij kreeg een standje en een waarschuwing, en daarmee was de kous af.
En hoe Nico er zelf over dacht? Wel, hij maakte er geen probleem van, want door zijn eigen gewicht zou de molenwiek toch vanzelf weer naar beneden komen!

BRAMEN PLUKKEN

Het was alweer september geworden en dat hield dus in dat de vakantie activiteiten voorbij waren. Alleen op zaterdag was de school gesloten, maar dat betekende niet dat de jongens die dag aan eigen plezier konden besteden. Want dan moesten, althans in het dorp, de straten en stoepjes worden geschrobd, ieder zijn eigen stukje.

Voor de zondag moest alles er toch weer picobello uitzien. Want daar werd nog op gelet en niet alleen op de straat, maar ook op de ramen die wekelijks moesten worden gezeemd. En daarvoor moesten er emmers water worden versjouwd vanuit de grote pomp die midden in Breukelen stond. Dat was het wekelijkse karweitje van de jongens. Zin of geen zin.

Vooral na de vrijdagse kaasmarkt kon je goed zien dat er veel paarden, gespannen voor een kaasbrik, in het dorp waren geweest. Die heel wat hopen hadden achter gelaten. Zogenaamde paardenhopen. En dat moest dus elke week en beslist voor de zondag worden opgeruimd. Maar niet alleen de straten kregen een grondige beurt, ook alle ramen werden dan gezeemd.

Alleen Wout en zijn broertje Nico waren daarvan vrijgesteld, omdat zij op het Korenpad woonden, waar geen bestrating was en ook geen kaasmarkt paarden kwamen. Daarover hadden de jongens het toen ze een vriendschappelijk partijtje voetbal gespeeld hadden op het leuke voetbalveld langs de Vecht. Hoe kwamen ze daar eens voor een keer onderuit om op zaterdag helemaal vrij te zijn. Toen vertelde Wout dat hij iets had bedacht. Bramen plukken op hun zogenaamde vrije zaterdag die te vinden waren in de Trekgaten, die uitkwamen op de Loosdrechtse plassen. Van zijn vader had Wout gehoord dat hij daar als jongen heel wat bramen had geplukt, vooral in september. Want dan waren de bramen rijp.

We vragen gewoon of we voor een keer dat sjouwen met water op vrijdagavond mogen doen om dan op zaterdag met zijn allen bramen te gaan plukken.

Ja, dat leek hun wel wat, maar er kwam toch een probleem om de hoek kijken. Want voor dat bramen plukken moesten roeibootjes gehuurd worden, vlak bij een sluisje aan de Vecht. En dat kostte geld. Twee dubbeltjes per uur. En wanneer alle jongens van de voetbalclub meegingen, en dat waren er 12 , zouden ze wel 3 bootjes nodig hebben.

Hoe kwamen ze nu aan dat geld. Ook daarvoor vonden ze een oplossing, want voor een keer zou dat uit de voetbalkas kunnen worden betaald. De jongen die de kas had vertelde dat er iets meer dan een rijksdaalder beschikbaar was. Dus misschien net genoeg voor de 3 roeibootjes. In elk bootje vier jongens.

Zo maakten ze de afspraak om de eerstvolgende zaterdag met zijn allen bramen te gaan plukken. Wout nam op zich om dat met de verhuurder van de bootjes te regelen en ze maakten alvast de afspraak om ongeveer 9 uur op het Kerkplein bij elkaar te komen. Met een of twee emmers! Voor maar een keer zouden hun ouders dat wel goed vinden.

ZATERDAGMORGEN

De jongens hadden het weer mee, een prachtige septemberdag. Goed op tijd ontmoetten ze elkaar op het Kerkplein, ieder met zijn emmertje. Een paar jongens hadden er zelfs twee meegebracht maar behalve dat ook nog een zwembroek, want je kon toch nooit weten.

En zwemmen kon toch overal en dat konden ze ook allemaal. Toen in optocht naar de botenverhuurder aan de Vecht, waar de leuke roeibootjes al voor hen klaar lagen. Vlug ingestapt, in elk bootje 2 jongens om te roeien en een aan het roer en nog een om uit te kijken. Dat werd een hele belevenis, want zoiets hadden ze nog nooit gedaan en roeien, zo bleek

hen al gauw. Zelfs een kunst om goed met de roeispanen om te gaan en die op de juiste diepte in het water te plaatsen. Bleef je met de spanen teveel aan de oppervlakte, dan spetterde het water omhoog en kwam je er niet mee vooruit. In het begin slingerden ze dan ook van links naar rechts, ondanks de waarschuwingen van Wout die aan het roer zat. Uitkijken jongens, want zo schieten we geen moer op! De verhuurder had hen al uitgelegd waar de meeste bramen te vinden waren. Het zoveelste akkertje rechts voor je, wanneer je bij de Trekgaten gekomen bent. Maar zover was het nog lang niet. Want eerst nog door een vrij lang smal water, dat de verbinding vormde tussen de Vecht en de Trekgaten. Voor dat jongens was dat geen enkel probleem, want achter elkaar zongen ze het liedje van de voetbalclub K.M.D.

KMD GAAT NOOIT VERLOREN KMD KMD GAAT BOVENAL

Na een half uurtje roeien kwamen de Trekgaten gelukkig in zicht. Op school had de meester hen wel het een en ander verteld hoe die Trekgaten gekomen waren. Oorspronkelijk waren het gewone stukken veengrond, wat je turfgrond zou kunnen noemen. Die werden destijds dan ook afgegraven en gedroogd, dat ook wel turfsteken genoemd werd. Het werden ruwe lange turven die goed in de fornuizen pasten. Handig en voordelig. En de manden die de veengronden afgraafden werden turfstekers genoemd. Dat werk begon omstreeks 1900. Turfstekers waren maar arme drommels, zo had meester Sanders hen verteld. De afgegraven stukken turf en veengrond vulden zich van zelf met water dat uit de Loosdrechtse plassen kwam, en zo ontstonden die rechtlijnige kanalen van plm 50 meter breedte. Daar tussen lagen smalle stroken vrij, zogenaamde eilandjes waar de bramen te vinden waren. Ook een ideale gelegenheid voor de watervogels

wilde eenden en waterhoentjes, die de jongens al gauw bij tientallen hadden ontdekt. Gelukkig waren er in september geen broedende vogels meer, zodat de jongens vrij op die smalle eilandjes konden rondlopen. Overigens hadden ze meer belangstelling voor de braamstruiken, want alleen daarom was het hen toch te doen. Zo gingen ze aan de slag, en stuurden hun roeibootjes naar een van die eilandjes. Dichterbij gekomen waren de trosjes al gauw te zien. Wel veel nog rode bramen, maar ook veel blauwe, dus echt rijpe bramen.
Voorzichtig manoeuvrerend kwamen ze tot vlak onder de struiken en kon het plukken beginnen. Maar het was wel oppassen geblazen vanwege de kleine stekeltjes die aan de bramen vast zaten. Toch werd het een leuke en tegelijk vrolijke bezigheid want hun eerste emmers werden al snel gevuld. Ze hadden ieder wel 2 of zelfs 3 emmers mee kunnen nemen. Dat was dan goed voor de volgende keer. Jongens, zei Wout, laten we ons wat verdelen want er zijn eilandjes genoeg.

Zo hadden ze in minder dan een uur genoeg geplukt en alle emmers waren al vol. En in de beste stemming zochten ze met hun bootjes elkaar weer op, maar toen gebeurde er iets ... Een van de jongens, Arie van Dort, die altijd haantje de voorste wilde zijn, lette niet goed op toen hij met zijn bootje vlak bij de anderen gekomen was.

En hij zat nog wel aan het roer. Toch kon het gebeuren dat hij met een der andere bootjes in botsing kwam. Dat kwam nogal flink aan met gevolg dat zijn gevulde emmer die naast hem op de bank stond, omviel en in het water te recht kwam. Verschrikt keek hij zijn emmer na maar hij zag nog net kans het beugeltje te pakken en met een zwaai de emmer binnen boord te halen. Maar de meeste bramen waren al in het water verdwenen. Stom van me .. was zijn reactie. Maar de anderen namen het voor hem op.

Geeft niks Arie , we plukken met zijn allen totdat je emmer weer vol zit. Maar toen werd het tijd om weer terug te roeien en van het zwemmen kwam dus niets terecht. En in de vrolijkste stemming waren ze nog tijdig in de middag bij het sluisje. De botenverhuurder stond hen al op te wachten. Zie je wel jongens, zei hij , het ging dus precies zoals ik jullie verteld had.

Toen kwam het alleen nog een op de betaling. Dat moest dan een rijksdaalder worde , terwijl de verhuurder lachend keek naar de jongens.

Is dat soms teveel, vroeg hij aan hen.

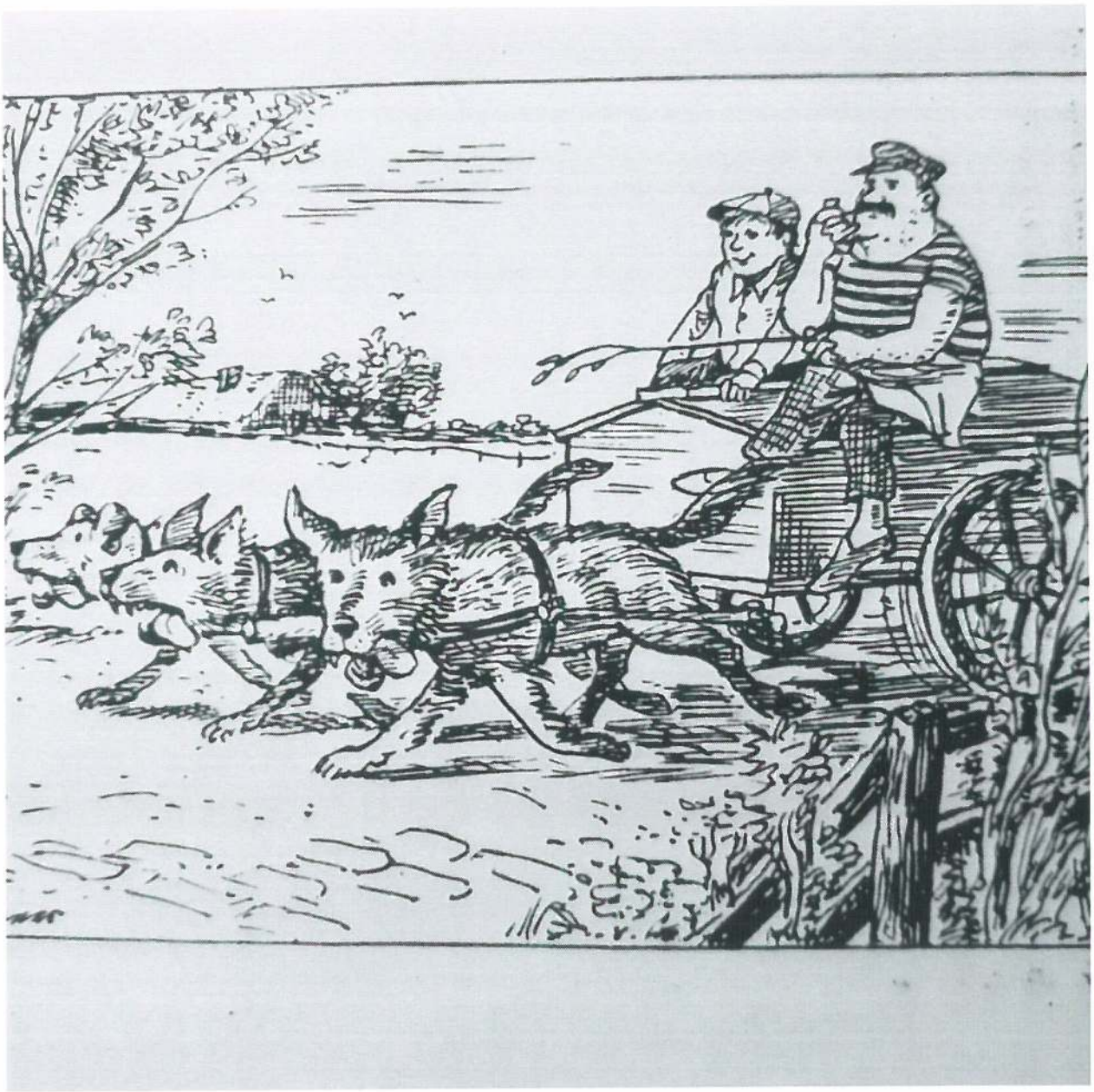
Waarop Arie zei dat dan de voetbalkas bijna leeg was. Dus .. Geef me dan maar twee gulden, zei de man royaal weg.

En met een wel bedankt en ook dat ze misschien terug zouden komen gingen ze met hun goed gevulde emmers naar huis. Daar hoorden Wout en Nico van moeder dat zij er misschien bramenjam van wilde maken. Ook dat gebeurde waarbij zij door de jongens geholpen werd. Acht jampotjes vol was het mooie resultaat. Met nog wat suiker erbij was de jam verrukkelijk ... een dag om nooit te vergeten!

Hoofdstuk 12

EEN LIFT OP DE HONDENKAR !

Veel regen en nog meer wind hadden er in de novembermaand voor gezorgd dat alle bomen en struiken van hun vruchten en bladeren waren ontdaan. Dat wilde heel wat zeggen want Breukelen was omzoomd door boomgaarden, bossen en struiken. Het viel dus elk najaar op, als die herfststormen kwamen opzetten, dat een de fijne zomerperiode weer een voorlopig einde was gekomen. Hoewel kleuren en tinten in het herfstseizoen ook veel bekoorlijks hadden. Maar Wout voelde meer voor zwiepende boomtoppen, waarbij eikels en beukennootjes volop te vinden waren. Want die brachten immers geld op. Het veevoer was nog altijd schaars en die boomvruchtjes kon je gemakkelijk bij boer v.d.Grift kwijtraken. Ze brachten nog altijd drie cent per kilo op, dus dat was mooi meegenomen. Met Nico was hij vaak op zoek. Die centen bewaarden ze, ieder op eigen plekje in een hoek van de zolderbalk. Een begin voor de komende St Nicolaas dagen, om daarvan iets aardigs te kopen in de speelgoedwinkel van Mur. Want cadeautjes geven was er in Breukelen niet bij. Behalve voor moeder kocht iedere jongen en elk meisje een aardigheidje voor zichzelf. Met dat zelf verdienen had Wout ook nog geluk gehad. Want toen hij boodschappen moest doen voor zijn moeder in de kruidenierswinkel van juffrouw Mulder, vroeg zij hem of hij vrijdagmiddag de boodschappen wilde brengen bij boer Oskam, in het niet zo dichtbij gelegen Oud-Aa. Daarmee kon hij dan een kwartje verdienen! Dus niet vlak om de hoek .. maar het leverde ook wat op! Eerst wilde Wout het liever aan moeder vragen, want dan zou Nico die vrijdagavond de hele krantenwijk moeten doen. Gelukkig kon dat voor die enkele vrijdagavond geregeld worden en kon hij met juffrouw Mulder afspreken dat ze op hem kon rekenen. En op de terugweg naar huis moest hijook nog even brood halen bij bakker Staay, die hem van achter de toonbank te woord stond.Toen schoot hem wat te binnen! Want hij wist immers ook dat Staay elke vrijdagmiddag met zijn hondenkar brood ging bezorgen bij klanten in Oud-Aa en Ter Aa.

En wat voor een hondenkar. Bespannen met liefst drie honden! Opvallend grote trekhonden. Met praatte dan ook, wanneer dat te pas kwam over de HONDEN VAN STAAY.
Staay sprong altijd via de wielnaaf op het brede deksel en met een lange stok bestuurde hij de honden. Een leuk gezicht omdat ze hierop reageerden, hetzij naar links of naar rechts.

Stel dat ik met Staay mag meerijden, bedacht Wout, terwijl hij daar voor de toonbank stond. En wat bedeesd en onzeker vroeg hij dat aan Staay. Die dacht er even over na, nam Wout eens op, maar zei toen: We kunnen het eens proberen voor 1 keer, of dat wel bevalt. Wout was dus in zijn nopjes. Want nu kon hij meerijden tot voor de boerderij van Oskam. Bedankt alvast, dus tot vrijdagmiddag. Prompt stond Wout die vrijdagmiddag bij Staay voor diens winkel, juist toen hij bezig was de drie honden voor te spannen. Waarin ze blijkbaar niet zo veel zin hadden. Ze holden van links naar rechts en beurden hier en daar hun poot op. Of kromden hun rug ... Tot ergernis van slager Roozendaal wiens winkel gelegen was naast die van bakker Staay. Toen Staay zijn wagen had volgesjouwd mocht Wout met zijn boodschappenmand alvast op de wagen klimmen. Maar zag tegelijk dat hij bijna niets had om zich aan vast te houden. Alleen de rand van de deksel bleef over. Enfin, afwachten maar. Even later sprong ook Staay op de kar en op commando begonnen de honden te trekken en nog wel met een forse ruk, waardoor Wout bijna zijn evenwicht verloor. Via de smalle Achterstraat ging het op een draf naar de Stationsweg, waar een scherpe bocht moest worden genomen bij de Kanaalbrug. Dat liep helaas fout af, want de honden namen de bocht te scherp. Een der wielen raakte een stenen paal, en door de schok verloor Wout zijn evenwicht en met het boodschappenmandje kwam hij op straat terecht.

Maar nog erger was het dat een zak met koffiebonen was gescheurd en de inhoud op straat terechtgekomen! Uitgestrooid! Vooral dat laatste was iets waarvan Wout erg schrok! Hoe moest dat nou? Gelukkig werd hij door Staay geholpen, want hij nam uit zijn broodkar een papieren zak en samen deden ze hun best om de koffiebonen daarin op te bergen. Dat was niet zo moeilijk, maar wel vervelend omdat er ook wat zand in terecht was gekomen. Maar Staay praatte Wout wat moed in en zo reden ze even later weer verder Oud-Aa in tot voor de boerderij van Oskam, waar hij de boodschappen tot in de keuken bracht. Zo zo, zei vrouw Oskam, En ik hoor dat jij Wout Brouwer heet. Ben jij dan een zoontje van onze organist Brouwer die altijd zo mooi op het kerkorgel speelt? Maar wat zie ik daar, verkoopt bakker Staay tegenwoordig ook koffie? Want ik zie zijn naam op de zak staan. Toen moest het hoge woord eruit, de hele valpartij en dat er nu wel wat zand tussen de koffiebonen zou zitten. Nou ja, zei vrouw Oskam, dat is voor een keer niet zo erg hoor, ik die de bonen eerst gewoon door de zeef, zei ze lachend. Ik zal je het geld meegeven en hier nog een paar appels voor onderweg. En heel royaal vulde zij het boodschappenmandje met appels. Dus ook nog appels voor thuis. Gezellig bleef vrouw Oskam met hem in de keuken zitten om koffie te drinken, waarbij zij alsmaar informeerde over het dorpsleven, de school en de kerk. Maar toen vond Wout het tijd om bakker Staay weer op te wachten. Dat duurde nog vrij lang en daarom liep hij maar vast naar het dorp. Totdat hij het bekende geblaf hoorde en even later liet Staay de bakkerskar stil houden. En toen hij zijn plaats had ingenomen viel het hem op dat de honden er goed de pas in hadden, zodat zij al gauw hun dorp hadden bereikt. Een happy-end, waarover hij thuis heel wat kon vertellen. In Breukelen verveelden de jongens zich nooit. Er was altijd wel iets te beleven!

Hoofdstuk 13

NICO'S AVONTUURTJE

Meestal had Nico leuke en soms spannende belevenissen, maar het avontuurtje die zaterdagmiddag zou hij niet zo gauw meer vergeten. Dat overkwam hem toen hij bij juffrouw Mulder de zaterdagse boodschappen moest halen. Een lijst vol. Moeder had hem behalve de boodschappentas naar huishoud portemonnaie meegegeven en er nog extra bijgezegd. Denk goed aan je geld en let goed op! Maar daar kwam niet zoveel terecht, toen hij onderweg was naar het dorp en een paar jongens zag die bij een slootkant aan het spelen waren. En wat ze speelden. Ze hadden ontdekt dat een tak van een der forse iepenbomen enigszins over die sloot hing, een paar meter boven het water. Het uiteinde van die tak konden ze net te pakken krijgen en naar zich toe trekken. Liefst nog zo ver mogelijk, om dan met een afzetje , in een boog, over de sloot te zweven en vervolgens aan de andere slootkant neer te ploffen. Ze maakten er zelfs een wedstrijdje van om te laten zien wie het verste kon komen. Was me dat even een leuk spelletje. Gefascineerd stond Nico toe te kijken. Ja, zoiets durfde hij ook wel en ook hij mocht meedoen. Voor alle zekerheid nam hij de portemonnee maar in zijn hand en de boodschappentas in de graskant. Even later maakte hij ook die reuzenzwaai over de sloot en dat vond hij geweldig. Toen nog eens en nog een keer, maar bij de derde zwaai liep het fout af. Want zijn hand waarin hij de portemonnee hield geklemd, gleed van de tak en tegelijk viel de portemonnee in de moddersloot. Erger kon het niet. Nico schrok geweldig. Want wat nu te doen. Tegelijk schoot hem door het hoofd dat hij nu geen boodschappen kon halen.

En wat zou moeder ervan zeggen? Want hoe kon je de portemonnee nog terug vinden in zo'n moddersloot. Een sloot waarin nooit werd gebaggerd. Dat alles schoot hem door het hoofd. Hij kon hoogstens de plaats aanwijzen waar de portemonnee onder het kroos verdween. Spijt en verdriet overviel hem en hij kreeg er zelfs tranen van in de ogen. Wat nu... Er zat niets anders op dan om naar huis te gaan en het aan moeder te vertellen. Waar hij heel erg tegenop zag. Maar het moest. Thuisgekomen zag zijn moeder direct dat er iets met hem aan de hand was. En waar zijn je boodschappen Nico, wijzende op de nog lege tas. Met een beteuterd gezicht en bij stukken en brokken vertelde hij haar wat gebeurd was, waarvan zij zichtbaar schrok. Maar ze werd ook kwaad. Domme jongen, hoe moet dat nou en morgen is het zelfs zondag. Hoe kon je in vredesnaam zoiets doen. Maar gelukkig schoot moeder iets te binnen. Want naast hen woonde immers een boerenzoon, een handige man die als regel op het land werkte, Bertus Stam. Misschien kon hij hen helpen. Gelukkig was Bertus thuis zodat moeder hem kon vertellen wat hen overkomen was. Hij ging direct naar de schuur, waar hij toevallig een baggerbeugel had staan. En toen gingen ze met zijn drieën naar de sloot onder de iepenbomen. Daar moest Nico hem aanwijzen waar ongeveer de portemonnee onder het kroos was verdwenen. Voorzichtig liet Bertus de beugel in de modderige bodem verdwijnen, waarna de inhoud in de grasberm werd uitgeworpen en geïnspecteerd. Maar geen portemonnee. Bertus herhaalde dat enige malen, streek de bagger uit ... en daar kwam de portemonnee te voorschijn. Dat was meer geluk dan wijsheid, merkte Bertus lachend op. Maar we hebben hem hier toch te pakken gekregen.. Hoera. Met wat droog gras er omheen gingen ze

Direct naar huis, waar de portemonnee van bagger en smurrie werd ontdaan en de inhoud nageteld. Nog precies hetzelfde bedrag dat moeder had onthouden. Die portemonnee droogt wel op en het boodschappenbriefje is zelfs nog te lezen, zei moeder. En even later: heb je buurman Stam al bedankt? Nee moeder, helemaal vergeten, zei Nico bedremmeld. Ga dat dan maar eerst doen, en dan direct naar de winkel van juffrouw Mulder. Mag ik dan ook iets aan hem geven moeder? Goed dat je dat zegt Nico. Koop gelijk maar een zak met lekkere koekjes voor de zondag, maar dan van je eigen spaargeld.

Daarmee ging Nico voor de 2de maal op weg naar het dorp en kocht daar de koekjes, die hij bij Stam bracht. Die keek verrast op. Dank je wel Nico, maar kijk voortaan wel beter uit. Zo had Nico een duidelijke les gehad om voorzichtiger te zijn en zijn hersens te gebruiken. Ook dat beloofde hij.

Hoofstuk 14

BREUKELEN IN VOGELVLUCHT

Tot nu toe hebben we een en ander verteld over de jeugd van Breukelen. Nu meer dan 60 jaar geleden. Hoe zij zich vermaakten en er hun vrije tijd konden besteden. Wel waren die vrije uren beperkt want het was heel gewoon dat niet alleen de meisjes maar ook de jongens moesten meehelpen met allerlei klusjes in huis, maar ook in de tuin. En vooral de jongens waren aangewezen voor de dagelijkse boodschappen. Dus ook Wout en Nico!

Maar waaruit bestond destijds het dorps- en culturele leven in Breukelen. Was er al industrie? Allereerst kan hier genoemd worden de wekelijkse kaasmarkt, die elke vrijdag het nodige vertier bracht. Want het immers een regio markt. Die bezocht werd door boeren uit de omliggende gemeenten. Elke vrijdag druk bezocht, ook door veel kaashandelaren die de aangevoerde partijen opgeslagen in de kaasbrik, taxeerden en na veel handjeklap zo'n partij kochten. Daarna reed de boer zijn kaasbrik naar de in de Heerenstraat gevestigde WAAG- EN- STALLING van Baars, waar de partij werd gewogen en de boer zijn weegbriefje ontving. Of bij stalhouder Schuurman. Maar ook voor de Breukelse winkeliers betekende die vrijdagse markt een goede omzet. En tijdens de zomervacantie profiteerden de jongens met het helpen-duwen van een kaasbrik naar de Waag, wat met 3 of 5 cent werd beloond. Wat betreft de industrie was Breukelen in die jaren slechts karig bedeeld. De Melkfabriek Insulinde, directeur de hr Hoekstra, en de tabak en sigaren fabriek van de hr de Bruin. Vooral de laatstgenoemde fabriek, eveneens gevestigd aan de Amsterdamsestraatweg, had nog tenminste 20 werknemers in dienst.

Hierbij kan ook worden genoemd het 1ste garage bedrijf van de hr G. van Ekris, eveneens gevestigd aan de Amsterdamsestraatweg. Hij startte daar met 1 personenauto, een gesloten Landaulette, met neerslaande kap. In het monteren van die auto werd hij geassisteerd door een vakbekwame monteur, Victor Huisman, die in 1914 als Belgische vluchteling een veilige woonplaats had gevonden in Breukelen.

Slechts 1 inwoner hield er een eigen auto op na, een SPIJKER, die bij iedereen bekend was. De eigenaar was de Hr Onnes van kasteel Nijenrode, die zich elke morgen door zijn chauffeur , de Hr Kuier, liet rijden naar het station Nieuwersluis. Maar Kuier mocht pas starten vanaf Nijenrode wanneer de 'sneltrein' uit Utrecht het kasteel passeerde. De maximum snelheid van een stoomlocomotief was toen al opgevoerd tot plm 60 km en wanneer Kuier dan met een vaartje van ongeveer 70 km richting Nieuwersluis reed hield dat in dat meneer Onnes nog net op tijd aan dat station was. Mocht dan de draaibrug over het Merwedekanaal juist het scheepvaartverkeer doorlaten bij nadering van de sneltrein, dan kon meneer Onnes gebruik maken van de luchtbrug vlak voor het station. Overigens was het in heel Breukelen bekend dat de SPIJKER van meneer Onnes omstreeks 8 uur 's morgens door het dorp raasde. Dat kon toen nog want er was immers geen ander autoverkeer.

Voor de gewone burger was er alleen de fiets als vervoermiddel. Hoewel ook dat al een zekere luxe betekende. Dat ondervonden ook de Brouwers. Want toen Nico de Chr. Lagere school verlaten had werd hij door de hr P.Balk in dienst genomen in zijn smederij. Gevestigd in de Heerenstraat. Daar leerde hij het hoefbeslag voor paarden. Maar dat beviel Nico niet, vooral toen Balk ijzeren masten maakte die de houten palen van een hooiberg moesten vervangen. Dat was toen iets nieuws!

Er moesten honderden gaatjes geboord worden in die masten, maar dan met een handboor, want een elektrische boor bestond toen nog niet. Na enkele weken begon dat gaatjesboren Nico te vervelen en vond hij een nieuwe baas, de smederij de Rooij in Nieuwersluis.

Maar dat impliceerde dat hij dagelijks voor dag en dauw te voet naar Nieuwersluis moest gaan. Er moest dus een fiets worden aangeschaft, waarvoor de middelen ontbraken. Totdat Brouwer hoorde dat iemand een oude fiets wilde verkopen voor maar F. 2,75, dat is twee gulden en vijfenzeventig cent. Eerst nog even rekenen, maar de koop kon gelukkig doorgaan, zodat Nico dat karretje tot zijn beschikking kreeg. Mede daardoor kon hij 's avonds de lessen volgen aan de tekenschool die Breukelen rijk was, vlak bij hotel het Statenwapen. Nico bleek een echte doorzetter te zijn, want later bracht hij het met avondstudie en het behalen van twee vakdiploma's tot leraar aan een technische school in Gouda.

Nu nog iets over Wout, die na het verlaten van de lagere school er voor koos om onderwijzer te worden. En wat dat betrof bofte hij, want in Breukelen was juist een kweekschool voor onderwijzers tot stand gekomen. Een streekschool voor de Vechtstreek, die door jongelui uit omliggende dorpen werd bezocht. En met de financiële hulp van een goede kennis kon ook dat worden geregeld. Toen Wout zijn onderwijs akte had behaald mocht hij als kwekeling, maar eerst nog zonder beloning, starten in de school die hij als jongen had bezocht. Later kreeg hij als onderwijzer een standplaats in de provincie Groningen. Dat alles resulteerde in zijn besluit om predikant te worden. En met het volgen van lessen aan een hoge school in de stad Groningen werd hij toegelaten tot de universiteit van Amsterdam, dat bekroond werd door benoeming tot predikant. In dit ambt heeft Wout nog vele jaren enkele gemeenten mogen dienen.

Nu nog het een en ander over het verenigingsleven in Breukelen, zoals dat in die jaren tot stand kwam. Allereerst was dat de oprichting van een muziekvereniging, waar onder leiding van de sergeant Sterk uit Utrecht al vrij spoedig mooie resultaten werden bereikt. Iets wat door de dorpsbewoners op hoge prijs werd gesteld. Vooral in de zomermaanden werden er bijna wekelijks muzikale rondgangen door het dorp gemaakt, zoals die in het Fotoboek zijn afgebeeld. Dan was het hele dorp, vooral de jeugd, in rep en roer.

Er was intussen ook een Chr. Zangvereniging opgericht. Excelsior, onder leiding van de hr De Kluis zie nog altijd bestaat. Maar zeker dient te worden vermeld dat het jeugdverenigingsleven in de belangstelling stond en door de Kerken veel aandacht werd besteed aan de geestelijke vorming van opgroeiende jongens en meisjes. Daarbij kan worden genoemd de Jongelings en Meisjes vereniging DORKAS. En de Catechisaties na de 2de kerkdienst. Die zelfs werd bezocht door in Nieuwersluis gelegerde militairen. Daar werden Bijbelse en maatschappelijke onderwerpen behandeld, waarbij de inleider de gestelde vragen moest trachten te beantwoorden. Eenmaal per maand een improvisatie, waarbij de inleider voor de vuist weg zijn betoog moest houden. Maar er werd ook sport beoefend. Een voetbalclub die de jongensclub K.M.D. overnam, die nog altijd bestaat. Diverse ouders hadden echter bezwaar tegen een lidmaatschap, omdat die club ook op de zondagen speelde. Of er overigens in het toen nog zo stille Breukelen nooit iets bijzonders gebeurde? Geen gebeurtenissen die de voorpagina haalden, maar wel een bange belevenis. Dat gebeurde op een mooie zomerse Zondagmorgen.

Hoofdstuk 15

DE ZONDAG IN BREUKELEN

Daarover valt zeer zeker wel iets te vertellen. Omdat de zondagen in alle opzichten verschilden van de gewone werkdagen. Die werden niet alleen anders maar ook opvallend rustig besteed. Zelfs met een zekere sfeer. Daaraan werkten de omstandigheden ook mee, want het uitgangspunt was dat de zondag een rustdag was, die de mensen uit de dagelijkse werksfeer tilde. Een dag bij uitstek om weer op verhaal te komen, die niemand zou kunnen of willen missen. De 8-urige werkdag bestond immers als wet nog niet, noch de winkelsluitingswet en evenmin de vrije zaterdagmiddag. Dat hield dus in dat de zondag bij uitstek als een wekelijkse rustdag kon worden beleefd, en de mensen weer op adem konden komen. Heel begrijpelijk dus dat al deze omstandigheden een geheel eigen cachet aan de zondag gaven, en de mensen, vooral de jongens en de meisjes, in hun zondagse kleding op straat liepen. En waarheen ze dan gingen: een gemakkelijk te beantwoorden vraag, want meer dan driekwart van hen begaven zich naar de kerk. Door klokgelui waren ze er al aan herinnerd dat de kerkdienst in zicht was. Vooral tussen 9 uur en half tien werd het dan ook drukker op straat. Alleen de dienst in de RK Johannes de Doperkerk ving om half 11 aan, gevolgd door de 'leering' voor de jongeren. Maar aan dat zondagse kerkbezoek was nog heel wat voorafgegaan. Voor ons haast onvoorstelbaar. Want de kerkgangers die op afstand van het dorp woonden, in hoofdzaak de boeren-gezinnen uit Kortrijk, Portengen, Oud-Aa en zelfs uit Ter Aa moesten al vroeg op pad gaan.

Totdat een zondagsrust plotseling werd verstoord. Een zondag om nooit te vergeten. Toen in de Gereformeerde kerk aan het Korenpad, zoals die weg destijds heette, totaal onverwacht, de bliksem in het kerkgebouw sloeg. En juist was die zondagmorgen de dienst begonnen. Hoewel niets er op leek dat een onweersbui naderde, schoot een blauw-rode vuurstraal boven de hoofden van de kerkgangers, gepaard met een harde slag. Dat alles voltrok zich razendsnel, zo zelfs dat niemand der aanwezigen aan een blikseminslag dacht. Men was totaal overrompeld. Maar een gelukkige kant was wel het feit dat niemand er door getroffen werd. Ze ontstane situatie en de consternatie was groot en de kerkdienst werd dan ook direct beëindigd. Geen schade, alleen grote schrik, want iets dergelijks was nog nooit beleefd. Later werd de architect erin betrokken, die vertelde dat zich onder de toren een waterwel bevond, iets wat bij de bouw al was geconstateerd. Mogelijk was dit een aantrekkingspunt geweest voor de bliksem.

Maar opzienbarende dingen deden zich gelukkig in Breukelen niet voor. Behoudens enkele boerderij-brandenm die als regel door eigen inzet van de bewoners konden worden bedwongen. En of er nog activiteiten in dat rustige dorp. Dat was allereerst, zoals reeds is verteld, de wekelijkse vrijdag kaasmarkt, gecombineerd met diverse verkooptentjes van winkeliers. De vrijdag was daarom altijd een echt gezellige dag. Verder was er een sportweide, vlak bij het dorp aan de Vecht, waar wekelijks, met namen in de zomer vrij veel aan sport werd gedaan. En niet te vergeten een fraai zwembad, aan de leuke rivier de Heijkop, waar ook gratis mocht worden gezwommen, want dit zwembad was eigendom van een zwemvereniging, zelfs toen al voorzien van zwemvesten voor beginners. En voor de scholieren was, althans zomers, ook nog het een en ander te beleven, met als sluitstuk de 3de oktober met een uitstapje, gefinancierd door het zogenaamde Dudok de Wit fonds.

Maar nu nog even terugschakelen op de zondag. Enkelen van hen beschikten over een z.g. tentwagen, met een paard bespannen. Die plaats bood aan maximum 6 mensen. Maar er kwam wel het een en ander voor kijken. Paard van stal of uit de wei halen, optuigen en aanspannen was het werk van vader die al in zijn zondagse pak rondliep. Auto-bezit was er uiteraard nog niet bij. Bij dat alles hield vader ook goed de tijd in het oog, want er moest altijd rekening worden gehouden met oponthoud onderweg. In hoofdzaak met de zogenaamde draaibrug over het Merwedekanaal. Want ook 's zondags ging het scheepvaartverkeer hoewel in heel wat mindere mate, gewoon door zodat een kwartier oponthoud heel normaal was. Daarom was het zaak voor die ver-af wonende kerkgangers om tijdig van huis te gaan. Vooral zij die niet over een eigen vervoermiddel beschikten trokken er wel een uur voor uit. Wat bij ongunstig weer geen kleinigheid betekende. Zo verdeelden de kerkgangers zich in de drie kerkgebouwen die Breukelen rijk was. Na afloop van de kerkdiensten was het nog even vrij druk op straat. Maar al heel gauw was de zondagsrust weer opvallend. Want nagenoeg alle winkeliers hadden die dag hun winkeldeur gesloten, zelfs voor een gezin waar 'iets vergeten was' , bestond er geen mogelijkheid dit te gaan halen. Alleen drie winkels bleven open voor Rooms-Katholieken, die veraf woonden ener hun inkopen deden voor de komende week. Gaan we nu even terug naar het gezin Brouwer, waar op zondagmorgen om half 9, in tegenstelling met de gewone werkdagen, het ontbijt door moeder Brouwer al was klaar gezet. Opgeluisterd door het orgelspel van vader Brouwer, als een aanloopje voor het kerkorgel dat hij straks als organist weer zou bespelen.

Zo'n ontbijttafel zag er zondags als regel anders uit. Want het betekende ook dat er broodbeleg op tafel stond. Dat kon er voor die ene morgen wel van af. Na Bijbel-lezen en dankgebed maakten zij zich al gauw klaar voor de kerkdienst, die om half 10 begon. Wout en Nico waren altijd de eersten die van huis gingen naar het plein voor de kerk, waar zij als regel leeftijdgenoten aantroffen. Ook al woonden ze in een dorp, er was altijd wel iets te beleven geweest.
En ze bespraken alvast hoe ze de zondagmiddag zouden besteden. Als regel werd het wandelen. Bij mooi weer was dat geen probleem. Of er aan de geestelijke of maatschappelijke vorming iets werd gedaan? Inderdaad. Want het schoolonderwijs bleef als regel beperkt tot het basisonderwijs, dus de lagere school. Daarin werd voorzien door een jeugdvereniging, toen nog onder de naam knapenvereniging en voor de ouderen van 16 jaar de jongelingsvereniging. Dat gebeurde als regel in een der kerklokalen. Wekelijks werd aan de jongens bij toerbeurt een onderwerp opgegeven, waarover hij een inleiding moest houden. Bijbelse geschiedenis als regel uit het Nieuwe Testament. Waarbij de inleider in eigen woorden de inhoud verklaarde en hij daarna vragen moest trachten te beantwoorden. Maar ook episoden uit de Vaderlandse geschiedenis of Kerkgeschiedenis kwamen aan de orde. Zo leerden de jongens om vrij-uit te praten en hun mening in duidelijke antwoorden weer te geven. Ook aan de meisjes was gedacht , want er bestond een meisjesvereniging. Die elke 14 dagen vergaderde, en die door veel opgroeiende meisjes werd bezocht. Uiteraard werd er ook in handwerken onderricht gegeven. Uit dit alles blijkt dat de besteding van de Zondag geen enkel probleem was. Integendeel, want de vergaderingen werden altijd goed bezocht. Zo ook konden Wout en Nico later, toen ze Breukelen achter zich lieten, nog altijd terugdenken aan hun fijne jeugdbelevenissen. Want zo was dat in Breukelen!